EDITURA UNIVERS

Aceste *Povești de moarte și de sînge* au o savoare tinerească spontană, curată, în care viața de la țară pătrunde năvalnic prin personajele, tradițiile și dramele sale, dar fără să înăbușe optimismul nativ, plin de vigoare, fortificat de viziunea marilor întinderi.

Lei 2,50

126

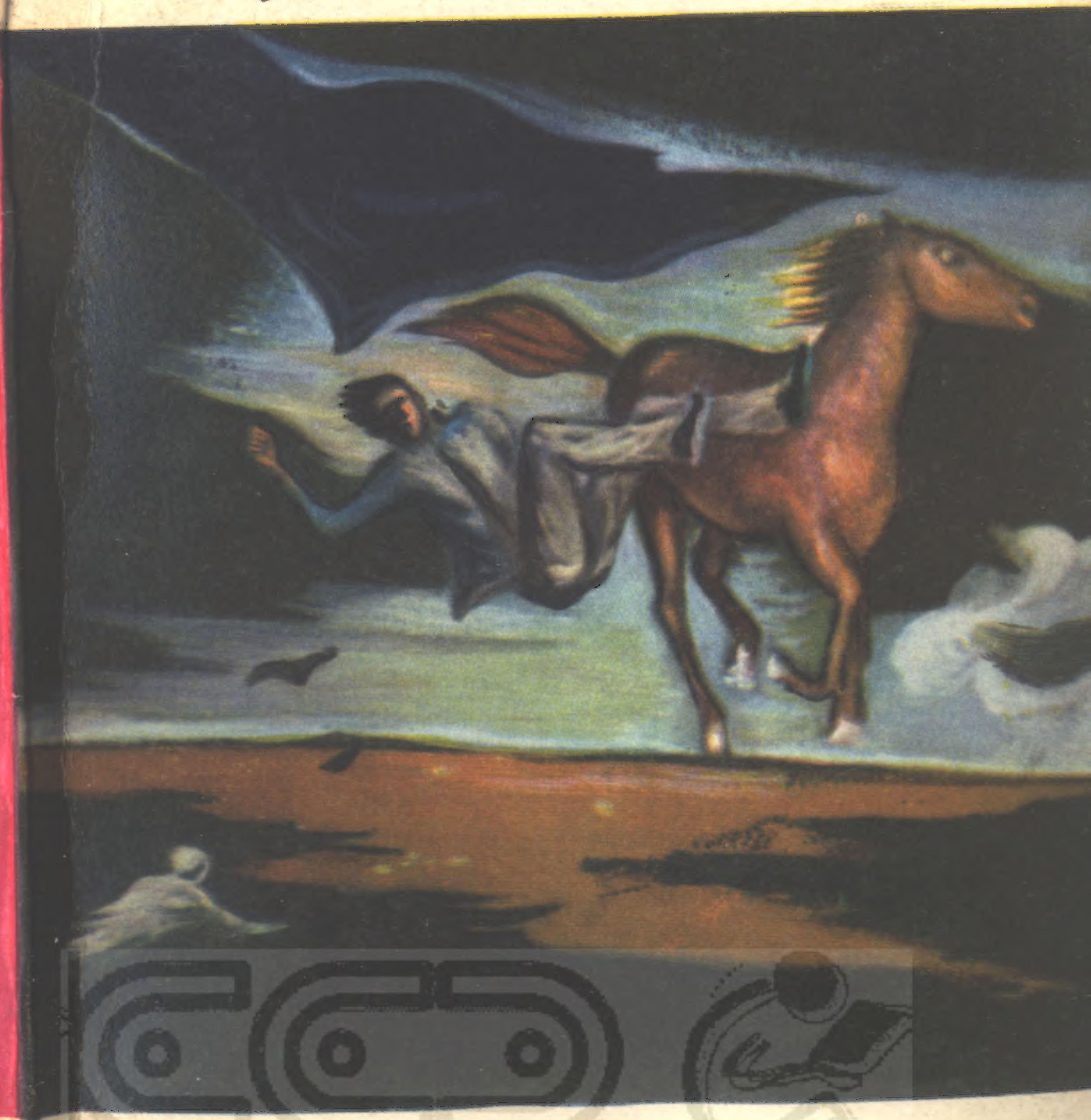
1970

RICARDO GÜIRALDES • POVEȘTI DE MOARTE ȘI DE SÎNGE

RICARDO GÜIRALDES

POVEȘTI DE MOARTE ȘI DE SÎNGE

COLECȚIA MERIDIANE

Coperta: *Gabriel Constantinescu*

Ricardo Güiraldes —
CUENTOS DE MUERTE Y DE SANGRE
seguidos de *Aventuras grotescas* y una *Trilogia Cristiana* —

Ricardo Güiraldes

Povești de moarte și de sînge

urmate de

Aventuri grotești

și o

Trilogie creștină

Traducere de *Dan Munteanu*

Editura Univers

București — 1970

Notă introductivă

Ricardo Güiraldes a început să pună pe hîrtie aceste *Poveşti* încă din anii adolescenţei, dar le-a revăzut şi le-a dat o formă definitivă abia în 1911—1912, pe cînd era la Paris — după călătoria făcută în Extremul Orient — şi cînd se hotărăşte să se dedice activităţii literare, urmînd astfel înclinaţia sa firească spre scris.

În această perioadă Güiraldes, care aprofundase, pasionat, imensa majoritate a capodoperelor literaturii universale, îşi defineşte drumul său literar.

Scriitorul simte nevoia de a se exprima şi caută tehnica pe care o consideră cea mai proprie lui, scormonind cele mai intime resurse ale fiinţei sale şi punînd rînduială în experienţa dobîndită. Ca maestru literar revendică *el gaucho* cu vorbirea sa precisă, îngrijită, frumoasă şi concisă. „Lucrul care-mi place cel mai mult la o mînă, este că se poate transforma în pumn“ — obişnuia să spună Ricardo Güiraldes.

Aceasta este una din trăsăturile cele mai pregnante ale stilului său literar.

Adelina del Carril

Bella Vista, mai 1960

ADELINEI DEL CARRIL

De trei ori această carte
mi-a căzut din mîini şi sprijin a găsit
în ale tale.
Singură, ai opus credinţă îndoielii mele.
Azi cînd soarta va să i se hotărască,
sprijin în dragostea ta să găsească.

R.G.

Poveşti de moarte şi de sînge

Facundo

Învinsese toate greutăţile călătoriei şi într-o noapte de iarnă încrîncenată, ne pomenirăm cu el în tabără.

Era un inconştient de douăzeci de ani, poate un *caudillo*[1] în germen : năvalnic, fără teamă, nestăpînit şi fără respect pentru vreo autoritate. Oameni ca el se năşteau zilnic în vremea aceea, obligaţi pe urmă să se elimine între ei, curăţind locul în faţa ambiţiei celui mai puternic.

Prezentat şefului, îi arătă scrisoarea de recomandare. Îşi amintiră împreună de prieteni comuni şi Quiroga îşi primi noul ajutor cu ospitalitatea adevăratului *gaucho*.

După ce se termină cina, în timp ce ordonanţa îşi făcea de lucru de colo-colo, tinerelul începu să-şi amintească de traiul de la oraş. Farse şi încăierări sîngeroase pe care „Tigrul" le aproba înclinîndu-şi capul încadrat de favoriţi lungi. Povesti şi cum se umplea de parale

[1] Conducător, căpetenie (notele aparţin traducătorului).

datorită priceperii cu care trişa la cărţi. Tigrul păru dintr-o dată duşmănos :

— Oi fi jucînd cu nătărăi !

Obraznic, tinerelul îi răspunse :

— Nu întotdeauna generale... şi ca să vezi, să jucăm una mică, cinstit.

Quiroga acceptă.

Cărţile de joc se supuneau ascultătoare şi Tigrul pierdea de fiecare dată. În plină glorie, tînărul ducea din cînd în cînd la gură ţiţa unui urcior pîntecos şi nu uita să strecoare cîte o glumă în timp ce continua să joace.

Pe neaşteptate, Quiroga se ridică în picioare.

— Gata prietene, m-ai curăţat de tot.

Flăcăul privi grămada de monede, aidoma unor solzi, ce luceau în faţa sa.

Generalul se retrăgea.

Atunci o spaimă groaznică frînse îndrăzneala cîştigătorului. Legendele de groază făceau ca figura hirsută a pletosului să pară şi mai mîndră.

— Generale, îţi acord revanşa !

— Lasă prietene, lasă... c-ai putea să pierzi tot ce-ai cîştigat şi încă ceva pe deasupra...

— Nu se poate generale ; trebuie să tai şi dumneata cărţile.

— Vrei cu tot dinadinsul ?

— Păi cum altfel ?

Îi clănţăneau dinţii de frică.

Quiroga luă cărţile şi le amestecă, strîngîndu-le între degetele lui butucănoase.

— Bun ; pintenii mei contra o sută de *pesos*.

Trimise ordonanţa să-i aducă.

Facundo începu să cîştige. Cînd amîndoi avură în faţă aceeaşi grămadă de bani, surîse şi-i spuse noului-venit :

— Gata, prietene, să ne oprim aici, şi la revedere.

Tinerelul însă, crezînd că generalul se simte jignit şi vrînd să-l îmbune, se îndrepta spre nenorocire. Bolborosi înfricoşat cuvinte stupide de iertare.

Facundo se aşeză din nou spunîndu-i :

— Să ştii că numai dumneata eşti vinovat de ce-o să se întîmple... Cu mîna dumitale ţi-ai făcut-o... jucăm pînă la ultimul bănuţ, dacă aşa vrei... Dacă cîştigi, în zori pui şaua pe cal şi să nu-mi mai apari în cale... dacă pierzi, o să fie mai rău decît îţi închipui.

— Şi ce-o să fie, generale ?

— Ei, ceva acolo.

Tăie din nou cărţile, nepăsător.

Quiroga trişa cu neobrăzare sub privirea fixă a adversarului care, ca-ntr-un delir, nu-şi putea lua ochii de la figura ireală, transfigurată de legendă.

Cînd şi ultimul *peso* fu al său, chemă ordonanţa şi-i spuse făcînd un semn :

— Du-l la culcare pe băiat şi să doarmă mult... Da ?

Tînărul vru să îngenuncheze şi să ceară îndurare, dar Quiroga, nepăsător, strîngea cărţile şi ordonanţa era mai puternică.

Don Juan Manuel

Coborî din diligenţă la San Miguel de la Guardia del Monte, una din cele mai vechi aşezări din provincia noastră.

Un peon îl aştepta cu un cal înşeuat, aşa cum stabilise. Nicanor întrebă de cei de acasă. Toţi erau bine şi-l aşteptau pe domnul, cu mari pregătiri de sărbătoare.

Se bucura la gîndul unor zile plăcute. La Buenos Aires, toate ambiţiile sale de om studios erau absorbite de facultate. Se distra puţin. Politica, viaţa socială, cluburile, petrecerile tinereşti erau pentru el cărţi deschise din care citea uneori cîteva rînduri.

Vacanţele, în schimb, îl îndemnau să-şi ia revanşa.

Se uită la *gaucho*, cu pulpanele hainei zbătîndu-se în vînt, cu o fizionomie ce nu trăda nici o plăcere pentru libertatea lui sălbatică, şi-şi lipi genunchii de şaua păroasă, că să simtă mai bine mişcările calului sub ale cărui copite pămîntul fugea ameţitor.

Din spate, auziră apropiindu-se galopul unui cal ; cineva îi ajungea din urmă şi caii îşi iuţiră fuga, ascultînd parcă de o voinţă superioară şi necunoscută.

— Bună ziua.

— Bună ziua.

Atenţia orăşanului nostru fu atrasă de bidiviul împodobit cu zorzoane de argint care făceau să-i strălucească şi mai tare părul lucios, roşcat.

Era un *gaucho*, după straie, un bogătaş după felul de-a se purta.

Intrară în vorbă imediat, aşa cum se întîmplă în astfel de împrejurări. Fără să-şi spună numele, noul-venit îl întrebă pe Nicanor cine era şi încotro se îndrepta.

— Am fost prieten cu tată'mneatale. Şi tovarăş într-ale politicii. Şi continuă afabil. Mergi spre Z... ? Avem acelaşi drum ; o să te însoţesc. O să mai tăifăsuim puţin ca să ne pară calea mai scurtă.

— Mă simt onorat.

Peonul îi urma respectuos, la distanţă. Nicanor îi spuse să o ia înainte ca să-i anunţe sosirea, şi noii prieteni se cufundară în discuţii fără să mai ia seama la drum.

Omul punea tot felul de întrebări şi Nicanor îi răspundea, măgulit de atenţia pe care i-o

arăta cel pe care-l bănuia o persoană importantă.

— Şi ai venit să petreci cîteva zile acasă ? O să te distrezi. Aici ai cîmpii să alergi toată ziua, struţi să-ţi încerci mîna şi viroage să pui la-ncercare îndrăzneala calului. Nu ?

Nicanor nu îndrăznea să-l întrerupă. Teama de a părea un biet orăşan incapabil de vreo ispravă ecvestră îl împiedica să-l contrazică cu hotărîre pe celălalt.

— Eu nu prea sînt un călăreţ...

— Cum să nu fii ! Ce vorbe sînt astea ! E ca şi cum mi-ai spune că murgul ăsta nu e sprinten.

— Cred că-i mai degrabă o mîrţoagă cuminte, aleasă pentru un nepriceput ca mine.

— Aiurea... O să-ţi schimbi părerea dacă facem o mică întrecere. În ochii săi luminoşi strălucea toată viclenia gauchescă. O alergare scurtă, acolo, oricît ar fi, insista omul, să zicem pînă la grindul cela, în dreapta viroagei care se vede... două lungimi de cal, nu mai mult... Ei, ce zici ?

Nicanor, neştiind cum să mai dea înapoi, spuse, în timp ce dorinţa de-a ieşi învingător îl făcea să simtă ca nişte ciocane în tîmple :

— Fie, cum vrei dumneata. Dar ştiu de pe acum că roşcatul dumitale o să mă întreacă uşor.

Fața interlocutorului său căpătase o strălucire deosebită. Trăsăturile păreau mai bine conturate și ochii îi rîdeau la gîndul unei mari satisfacții, ca unui mic ștrengar.

— Bine, cînd spun, plecăm ! Acum... să ne apropiem unul de altul și să călărim alături pînă dau plecarea.

Caii se încordau tremurînd sub strînsoarea călăreților. Merseră așa, genunchi lîngă genunchi, vreo douăzeci de metri, ținînd scurt caii care sforăiau de nerăbdare.

— Ei... acum... Gata !

— Gata !

Și cai și călăreți și drum se transformară într-un pătrunzător răpăit de tobă.

Alergau liniștiți unul lîngă altul, deși scuturați groaznic de caii a căror copite aici răsunau, aici parcă se înfundau, după cum era terenul ; bulgări de noroi uscat săreau ca pietrele în lături, asvîrliți de copitele care-și lăsau urma săpată în pămînt.

Nicanor își îmbărbăta murgul și părea că se distanțează, cînd roșcatul îl izbi cu o forță inexplicabilă. Îi trecu prin gînd că o luase razna ; dar, în același timp, fără nici un motiv, calul său scoase un nechezat și, cu capul vîrît între picioarele dinainte, se cabră cu furie.

Se apără cum putu. Degetele sale smulgeau în neștire smocuri de păr din pătura șeii.

— Păzea ! Păzea !... viroaga i se strigă într-un hohot de rîs.

Pentru Nicanor dispăru orice noțiune precisă. Pămîntul se prăbuși peste el. Văzu un petec de cer, trupul calului care părea că-l va zdrobi și, încă nesigur, se ridică de jos cu o durere care-l ținea în spate.

Încălecă din nou. Departe, prin luncă, alerga tovarășul lui de drum și o pasăre cînta, sau poate cineva rîdea.

Cînd ajunse la destinație, zăpăceala îi trecuse.

Aproape fără să răspundă la primirea zgomotoasă care i se făcu, își povesti pățania.

La sfîrșit, Carlos, prietenul său îl întrebă :

— Cum arăta ? Înalt, blond ? Băiat drăguț ? Cu ochi limpezi și surîzător ca o cucoană ?

— Da, da, răspundea Nicanor văzîndu-și omul.

— Acum știu cine e.

— Cine ? întrebă tînărul cu un gînd ascuns de răzbunare.

— Don Juan Manuel.

Justo José

Ferma le fusese cedată în chip slugarnic. Șefii erau stăpîni. Toți *gauchos*-ii, îngrămădiți în șopronul peonilor, mișunau cu gesturi de feline printre frînghii, hamuri și șei. Caii se tăvăleau prin curte ca să-și șteargă pata întunecată pe care le-o lăsase pe spinări pătura de sub șa; cei ce rămăseseră afară rătăceau în șir spre pădure, și cîinii, intimidați de acea luare în stăpînire, se apropiau tremurînd, cu capul plecat, plesnindu-și picioarele cu lovituri iuți de coadă.

În noaptea aceea fu petrecere mare cu vin și muieri, care apărură Dumnezeu știe de unde.

Curînd începu să-i învăluie somnul, beția; și toată grămada aceea de carne se prăbuși pe covorul pestriț de *poncho*-uri aruncate pe jos.

Un murmur încet de voci mai stăruia în jurul focului.

Două mîini duceau țigări la gură, asemeni unor sclipiri de pumnal într-o întrecere voinicească. Așezată pe genunchii sergentului smolit, o muiere sorbea mate, oferindu-se supusă — sclavă în călduri — în timp ce vreo zece inși de prin părțile rîurilor comentau în *guarani*[1] loviturile date de doi jucători de arșice.

Totul însă se întrerupse din cauza intrării neașteptate a șefului: generalul Urquiza. Arșicele rămaseră în mîna unuia dintre jucători; cei beți reușiră să se ridice în picioare. dar sergentul, surprins, sau poate ca să nu dea drumul femeii, se ridică oarecum în silă.

La observația pe care i-o făcu, pe bună dreptate, superiorul, își lăsă capul în jos bombănind. Atunci Urquiza, palid, înaintează cu cravașa ridicată. Sergentul duce mîna la brîu și apucă pumnalul. Stau fața-n față; Urquiza știe cum să pedepsească, dar bruta are mîna pe pumnal și cravașa desenează încet o curbă descendentă.

— E-n ordine! Stingeți focurile și dormiți.

Oamenii se execută, în liniște, cu o întrebare de necrezut în mințile lor de viteji. Să-i fi fost frică generalului?

Cînd sună deșteptarea, Urquiza ordonă să fie chemat sergentul care se prezentă supus, așteptînd pedeapsa meritată. Generalul se

[1] Limba populației indiene cu același nume.

îndreptă spre o cameră goală unde intră împreună cu sergentul. Închise uşa cu cheia şi, făcînd cîţiva paşi înainte, îl plesni peste faţă cu şfichiul biciului.

Soldatul, nemişcat, nu schiţă nici un gest.

— Nu mai faci pe bărbatul! Putoare! De ce nu scoţi acum pumnalul?... şi alte două lovituri biciuiră faţa vinovatului.

Atunci generalul, învins în mînia lui de acea nepăsare, se opri.

— Te-ai muiat de tot, derbedeule; de-asta făceai pe grozavul azi-noapte?

Soldatul, fără să-i pese de umflăturile vineţii care-i desfiguraseră faţa, se dezvinovăţi cu un argument parcă de nerespins:

— Eram cu muierea.

Căpitanul Funes

— Dacă e vorba de siguranţa mîinii, întrerupse Gonzálo, nu ştiu pe cineva care să se măsoare cu căpitanul Funes.

— Ei, cum a fost povestea? întrebarăm în cor.

— Scurtă şi delicioasă. Ne întorceam din Europa cu un vapor pe care azi l-am considera cocină de porci, dar care acum douăzeci de ani era de mîna-ntîia.

Ne plictiseam, aşa cum te plictiseşti pe mare, deşi ne strînsesem vreo cinci sau şase băieţi şi mai făceam cîte-o carte sau mai glumeam, ca să ne pară drumul mai scurt.

Se juca pe bani puţini şi glumele erau tare nesărate.

Cînd sosirăm la Santos, prospeţimea aerului sau apropierea pămîntului poate ne-mboldi la glume şi renghiuri noi.

Ca totul să fie pe voia noastră, se şi ivi pe punte un candidat, şi după ce-i cercetarăm figura uscăţivă şi pretenţioasă, hotărîrăm să-l facem victima născocirilor noastre.

Cel mai activ din grup, Pastor Bermúdez, își luă sarcina să intre în vorbă cu el și apoi să ni-l prezinte.

Și numai după cîteva clipe se întoarse, spunîndu-ne satisfăcut :

— E o mină de aur, băieți, o comoară ! I-am găsit și coarda subțire. E oriental, revoluționar, și dacă-i vorbești de împușcături o să meargă totul ca pe roate.

Ne prezentă chiar în seara aceea, la bar, și toți începurăm să vorbim despre război și împușcături, dueluri, lupte, exagerînd, povestind minciuni, ca să auzim altele.

— Și așa, căpitane, îi spunea Pastor, ați luptat mult ?

— Destul, răspundea mișcîndu-și umerii de parcă ar fi cochetat cu cineva.

— Cred că vă pricepeți la gloanțe — ne făceam cu ochiul — și după miros le recunoașteți ?

— După miros, nu ; dar după șuierat, poate !

— Și ce diferență e între unele și altele ?

— Foarte mare, prietene, foarte mare : cele de Remington șuieră mai grosuț, așa : șșșș... — ne mușcam buzele — pe cînd cele de carabină au un sunet mai subțirel : ssss...

— Va să zică, spunea Pastor cu seriozitate, va să zică cele de Remington fac... cum ziceați ?

— Șșșșș...

— Ce curios ! Și cele de carabină ?

Cred că ne făcusem vineții la față, tot forțîndu-ne să rămînem serioși.

— Cele de carabină, ssss...

— Și cele de tun ?

Căpitanul ne privi și începu să rîdă cu poftă.

— Pentru-astea nu-mi ajunge vocea.

Profitarăm de ocazie ca să slobozim hohotele de rîs ce ne sufocau. Rîdeam, dar așa, în prostie, dînd drumul hohotelor, voind să ne stăpînim și neputînd, izbucnind din nou în hohote fără sfîrșit, cuprinși parcă de euforie.

Căpitanul Funes încruntă ușor din sprîncene, aproape imperceptibil.

— Va să zică, n-ați putea, căpitane... sigur... însă cînd e vorba de carabină... vedeți, e cam la fel... parcă le și aud... absolut... Și spuneți-mi, căpitane, cum fac cele de revolvere ?

— Așa, prietene ! — și-nainte de-a apuca măcar să gîndim, două împușcături umplură încăperea de fum.

Se auzi un zgomot de scaune și mese răsturnate. Mi-amintesc de o învălmășeală, de ghionturi date și primite, o mulțime de oameni care se prăbușeau în toate părțile și noi, o grămadă de trupuri încîlcite, rostogolindu-ne spre punte. Pastor și căpitanul se luaseră la

trîntă şi Funes, mai slab, risca să fie aruncat peste bord, lucru pe care Pastor se străduia din răsputeri să-l facă.

În sfîrşit, îi despărţirăm. Voiam să vedem rana prietenului nostru ; ne pătasem de sînge.

Căpitanul Funes, ţinut de doi marinari, striga :

— De milă n-am vrut să-l omor ; da cel puţin acum a aflat băieţaşul ăsta că dacă nu ştiu cum şuieră gloanţele de revolver, ştiu să le trag.

— Şi cu Pastor ce s-a întîmplat ? întrebarăm.

— Pastor a rămas cu cîte-o gaură în fiecare ureche, şi partea cea mai rea e că de fiecare dată mă simt tot mai mult tentat să-l întreb cum şuierau gloanţele care l-au găurit.

— Nu te sfătuiesc, zise unul.

— Nici eu, încheie Gonzalo, dar mi-e teamă că tentaţia o să fie mai tare decît mine.

Răzbunare

Întîmplarea s-a petrecut acum vreo optzeci de ani, în tabăra colonelului Baigorria care comanda un grup de creştini dintre indienii ranqueli, a căror căpetenie era pe atunci Painé Guor.

Căpitanul Zamora — să-i zicem aşa, nu pe numele lui adevărat — avea o iubită răscumpărată de la indieni pe giuvaerurile lui de argint cele mai frumoase.

Misia Blanca era o bucăţică ce stîrnea poftele cu frumuseţea ei plină de nuri şi mulţi îi dădeau tîrcoale, cu grijă însă, dată fiind cruzimea căpitanului.

Şi era cochetă ; te lăsa să te apropii, te ademenea cu fiţe şi alintări, ca pe urmă să-ţi tragă chiulul, şi-aşa aţîţa şi mai tare poftele în jurul ei.

Gelos şi neîncrezător, Zamora o urmărea pas cu pas şi îi ştia toate cochetăriile pentru care, nu o dată, îl biciuise pe vreun biet nenorocit sau se luase la harţă cu vreun alt ofiţer.

Timp de două luni, Blanca păru că răspunde mîngîierilor lui. Îl numea salvatorul meu, negrul meu frumos și îi era recunoscătoare că o scăpase de indieni.

Dar (întotdeauna există cîte un dar) la capătul celor două luni, dovezile de dragoste se împuținaseră, iubirea Blancăi se istovi și începu să șchioapete, așa cum se întîmplă cu mîrțoagele șoldii care nu se mai înzdrăvenesc niciodată.

Zamora căută cauza în afară, și bănuiala-i se opri asupra unuia dintre soldații lui, un muieratic voinic și chipeș.

Făcu pe bolnavul, ca să-i poată iscodi în voie.

Cînd fu sigur, își zise în sinea lui : „Scroafă nenorocită, m-ai tras pe sfoară și-acum o să plătești porcăria."

Aprinse o țigară de la chiștocul celeilalte și se aruncă pe cal, fără șa, galopînd spre Sofanor Raynoso, unul dintre soldații lui.

Cînd ajunse la cortul omului, dădu bună ziua unei muieri micuțe de statură, care măcina porumb și aștepta să se apropie bărbatul care, lăsînd o pasăre pe jumătate jumulită, se prezentă la ordin.

Sofanor, trebuie să-ți vorbesc.

Făcură cîțiva pași.

— Cum îți mai merge ?

— Ca de obicei.

— Tot bolnav ?

— Ceva mai bine ; da nu-mi găsesc odihna.

— Uite, zise cu hotărîre Zamora, îți amintești de Blanca, nu... Ți-a și lăsat gura apă, cîine !... așteaptă să termin. Bine... Du-te de-i caută pe toți ăi îndrăgostiți de ea ; știi, mulatru Serbiliano, ăilalți doi lungani, Filomeno, ia-l și pe chior și pe Mamerto și Anacleto... Bun ; ea o să fie singură în colibă așa că poți să-i faci ce-i vrea, și oricui i-o place n-are decît să se culce cu ea, da cu condiția să fii tu primul.

Căpitanul Zamora întoarse calul, ridică mîna în semn de salut și o apucă spre corturile fratelui său Pichuiñ Guor. Avea să petreacă acolo trei zile, stînd la taclale ca să-și mai aline durerea, să uite.

El Zurdo[1]

Un vălmășag crunt și iute, cuvinte de ură strigate într-un măcel de două sute de bărbați care, în noapte, se izbesc cu săbiile, se calcă în picioare ca niște fiare, urlînd de furie.

Luptă crîncenă.

Pentru a cincea oară rebelii luau prin surprindere tabăra regaliștilor ; și în zăpăceala tuturor, lasoul cu bile își făcuse datoria cum se cuvine.

Unul dintre atacanți căzu totuși în mîinile spaniolilor. Înconjurat de priviri pline de ură, fu condus în fața judecății superiorilor și sentința fu inexorabilă — pedeapsa cu moartea.

Cu capul plecat și aproape ascuns sub coama de păr lins, condamnatul ascultă verdictul. Hainele făcute bucăți îi descopereau pieptul sfîrtecat de o rană adîncă.

Cînd soldățimea fu sigură de răzbunare, blestemele și înjurăturile se potoliră. Se apro-

[1] Stîngaciul.

piau pe rînd ca să-l vadă și să se bucure de halul în care era.

O să se termine cu asalturile și cu teroarea superstițioasă pe care această măruntă căpetenie periculoasă reușise s-o impună, și a cărui poreclă răsuna în gura dușmanului într-o izbucnire de mînie. Cîți nu sugrumase cu lasoul său, cîți nu sfîrtecase din fugă în timp ce se bătea peste gură în semn de batjocură ?

Călăul voluntar se înfățișă.

Trupa îi înconjura curioasă, dornică să-l vadă înfrînt pe cel de care se temuse.

Pentru prima oară El Zurdo își ridică fața palidă, și privi cu dispreț. Voia să-i jignească înainte de a muri, să-i rănească cu un cuvînt, în lipsa unei arme, și surîse sarcastic :

— De ce nu chemați femeile ?

Trupa clocoti de indignare ; scrîșniră din dinți, sătui de jigniri. Sabia tremura în mîna călăului. El Zurdo se folosi de liniște, vorbind cu mîndrie :

— Pe chinga șeii am o sută treizeci trecuți pe răboj, și oricît m-ați omorî, tot n-o să omorîți decît unu.

Asta era culmea. Trupa, nedisciplinată, se aruncă asupra prinsului, într-o învălmășeală

de braţe şi arme. Cînd şeful reuşi să-i dea la o parte, El Zurdo era la pămînt. Pe trupul lui sîngerau tot atîtea răni cîte crestături avea trecute pe răboj, dar aceasta fu o glorie cu care nu se mai putu mîndri.

Ciorbă de soldat

Trenul alerga pe lîngă o fermă cu vaci micuţe, care, familiarizate cu trecerea marii şopîrle de fier, păşteau liniştite.

Peisajul ne era mai mult decît cunoscut şi stăteam de vorbă, plictisiţi, despre micile neplăceri ale vieţii noastre de la ţară.

Bătrînul don Juan privea de la o vreme pe fereastră şi vedea lucruri cu totul deosebit de ceea ce am fi putut vedea noi.

Amintiri. Şi cîte amintiri putea avea acest om de şaptezeci şi patru de ani, care, în tinereţe, luptase în războiul din Paraguay ?

Deodată gîndi cu voce tare :

— Noi ne mirăm de transformările la care am asistat la Buenos Aires... E într-adevăr uimitor unde am ajuns cu progresul şi perfecţionările ; în trecutul unui bătrîn sînt însă lucruri de necrezut, şi uneori îţi trece prin cap că poate le-o fi văzut în altă viaţă. Uite-aşa, mă uit la ferma asta şi mă gîndesc că poate-o fi un vis ceea ce ni s-a întîmplat unui grup

de oameni, în vremuri deosebite de cele de azi, ale cruciadelor europene moderne.

— Ce vi s-a-ntîmplat ? întrebarăm, mai mult de politeţe, decît din interes.

— La puţin timp după campania generalului Roca împotriva sălbaticilor, guvernul m-a însărcinat să fac nişte măsurători. Cum treaba era destul de periculoasă, am trimis după nişte soldaţi la un prieten şi, într-un fel, rudă de-a mea, Napoléon Uriburu, care, ştiţi, a fost unul dintre şefii expediţionari.

Uriburu mi-a trimis cincisprezece oameni cu care să-mi completez o echipă ca să putem face măsurătorile de teren şi să ne apărăm cu propriile noastre puteri, în cazul vreunui atac din partea indigenilor.

Să fi fost deci vreo douăzeci de oameni cu toţii, plus un convoi de căruţe şi animale. Lucram fără oprire, iar în timpul nopţii, pentru mai multă siguranţă, înconjuram tabăra cu căruţe legate cu frînghii între ele.

Un om rămînea de santinelă ; nu ducea grija c-ar putea adormi : indienii veneau pe neaşteptate şi nimănui nu-i surîdea să moară fără să-şi vîndă pielea cît mai scump.

În noaptea aceea veniră mai mulţi. N-aveam sorţi de izbîndă ; indienii însă, în loc să ne atace cum ne aşteptam, se mulţumiră să dea

foc fîneţei şi, în cîteva clipe, pălălaia ne lumina ca ziua.

Atunci să ne fi văzut, prieteni : tremuram de frică la fel ca umbrele noastre care dănţuiau pe pămînt. Dacă rămîneam acolo, muream prăjiţi. Şi de fugit, încotro să fugi, fără să nimereşti în suliţele sălbaticilor care tocmai asta aşteptau ?

Aveam de ales : moartea prin fier sau prin foc.

Deodată întrevăzui salvarea. Balta unde adăpasem animalele în timpul zilei.

Îi strigai pe ceilalţi, şi o luarăm la goană temîndu-ne să nu fie prea tîrziu. Dogoarea începuse deja să ne cuprindă, şi tocmai la timp ne-am azvîrlit cu capul în apa luminată de flăcări.

Sînt sigur că o să mi se facă un mic rabat în Rai. Băgaţi în apă pînă în gît, vedeam cum se apropie vîlvătaia care sforăia gros şi fără încetare ; pămîntul parcă era un clocot de fum şi faţa ni se pîrlea în adevăratul înţeles al cuvîntului. Atunci trecurăm la singura manevră de apărare. Stăteam cu capul sub apă cît puteam mai mult ca să ne ferim de arsura flăcărilor ce ajungeau pînă la noi, dar trebuia să mai respirăm, aşa că ne-am jucat de-a scufundatelea pînă ce-am văzut că trece focul.

Apa parcă era o ciorbă. Să ieşim la mal ar fi fost o nebunie. Ne-am fi prăjit picioarele ca nişte fleici. Aşa încît hotărîrăm să rămînem în apă şi, o dată trecută spaima, simţind parcă cum reînviam, începurăm să ne privim. Nu lipsea nici unul.

Se crăpa de ziuă cînd ieşirăm din apă, coloraţi ca nişte flamenco, dar tremurînd de frig.

Şi totuşi rîdeam. Rîdeam unii de alţii, deşi rămăsesem fără provizii în pustietate, rîdeam fiindcă ne gîndeam că focul aprins pentru moartea noastră ne salvase, îndepărtîndu-i pe indieni de noi.

De beţie

Santos era vizitiu la o fermă aflată la două leghe de a noastră.

Scurt şi gros, cu cei cincizeci şi şase de ani ai lui de viaţă mulţumită şi liniştită, nu-i dădeai mai mult de patruzeci.

În existenţa lui era însă un episod care marca poate singura pagină de viaţă intens trăită ; l-am auzit povestind de mai bine de o sută de ori acel moment tragic, pe care îl depăna la cea mai uşoară aluzie, întotdeauna cu aceeaşi groază latentă.

Pe atunci slujea la don Venancio Gómez, un individ crud şi violent, care îşi împărţea timpul între nemaipomenite orgii la Buenos Aires şi scurte vizite la ferma lui, unde venea numai ca să mai strîngă şurubul, să-i iasă un cîştig mai mare.

Într-o zi îl căutară în sat.

Telegrama spunea : „Sosesc mîine dimineaţă la ora 11". Potrivită oră îşi mai alesese pe căldurile acelea care ţineau de cîteva zile !

Se urcă în trăsură fără să răspundă la salutul îndatoritor al lui Santos și întrebările despre fermă începură să curgă.

După fiecare lucru cu care don Venancio nu era de acord, urma o serie de înjurături, pe care Santos, căuta să le evite, arătîndu-i neputința lui de simplu peon.

Cu siguranță, stăpînul era băut.

Urmară drumul care șerpuia ca un lasou aruncat la întîmplare.

În urma lor plutea un nor dens de praf.

Stăpînul dormita acum legănat de scuturăturile trăsurii. Să fi ajuns pe la jumătatea drumului cînd se așeză mai bine pe perne și șuieră greoi :

— Am chef să omor un om.

— Cristoase ! strigă caraghios Santos, crezînd că-i vorba de o glumă. Nu-s decît vite pe drum !

— Dacă nu găsesc altul, continuă don Venancio, o să fii tu porcul de Ignat.

Și spunînd aceasta, scoase un revolver de la cingătoare și și-l puse pe genunchi.

Santos simți cum i se-nmoaie toate încheieturile ; lumina îi părea mai albă, mai puțin clară, și formele cailor îi jucară în fața ochilor ca două pete imprecise.

Se gîndea totuși cum să scape și, disperat, căută din ochi o formă omenească.

Nici urmă !

Speră că întreaga forță a ființei sale avea să creeze un om — atît de mare îi era dorința. Și i se împlini.

Văzu ceva ; la început i se păru o grămadă de paie, dar era un om întins la soare, obosit de mers și care își pusese traista sub cap.

— Acolo stăpîne... uite colo, un creștin la marginea drumului ! Se opriră imediat în fața nenorocitului care, umil, se apropie la semnele bețivului.

Se înclină cu pălăria în mînă ; o chelie mare străluci în soare. Și pe cînd se apleca să salute cu respect, celălalt, încet, aplecă arma spre țeasta aceea bătrînă înconjurată de cîteva fire albe. Împușcătura răsună sec ; zbură să se stingă în depărtări.

— Ca să-ți crească părul, spuse bruta, privind cadavrul care se frînse în două.

Și curajosul Santos crezu că trebuie să rîdă.

Mlaştina

— Goyo !

— Stăpîne ?

— Aranjează-mi scara din dreapta înainte de-a urca, vrei ?

În noaptea liniştită, sunetele se auzeau clare. Era frig. Surul, nerăbdător, se tot învîrtea şi-l încurca în treabă pe peon.

— Ia vedeţi acuşa.

Scara venea bine.

— E bine, dă-mi valiza şi încalecă.

Ieşiră la pas. În visarea aceea a tuturor lucrurilor, zgomotul ghindelor ce se rostogoleau pe jos era singurul semn de viaţă.

— Ai luat cheia ?

— Da stăpîne.

— Să mergem mai repede.

Vîntul le înţepa mîinile. Neliniştit, surul părea că priveşte cu urechile, ciulindu-le cu mişcări bruşte, atent la orice pată de negură în noapte.

— Gloabă proastă, mai să te-apuce bocitul.

— Lasă-l, lasă-l că se linişteşte el după o leghe două.

Grozavă consolare !

Lisandro era prost dispus. Era somnoros şi nu putea fi atent la nazurile calului care-şi schimba pasul sau se speria fără ca întunericul să te lase să bănuieşti motivul.

Pe de altă parte, lăsa în urma lui o viaţă simplă : zile luminoase, muncă voioasă la un loc cu veselia peonilor, nopţi cu somn sănătos în patul acela tare dar primitor.

Nopţi de pustnic, scăldate de singurătatea imensă.

— O mai fi mult pînă-n zori ?

— Acuşica se luminează.

Călăreau tăcuţi. Lumina se năştea pe nesimţite. Pe bolta îndepărtată mai pîlpîia doar luceafărul, în timp ce stelele, una cîte una, se stingeau tremurînd de frig.

Tăiau peste cîmp.

— Ia-o mai la dreapta, don Lisandro, că de nu, ne pomenim în mlaştini.

Celălalt însă nu-l ascultă, spunînd că mai la dreapta o să dea peste balta cu sălcii.

Goyo nu stărui din pricina răspunsului ursuz al lui don Lisandro. Să-l contrazică pe

el, care cunoştea drumul ca-n palmă ! În fine, o să vadă el că n-are dreptate.

O scamă groasă de ceaţă ce şerpuia peste cîmp anunţă prezenţa rîului. În cîteva minute de galop o să ajungă... însă ajunseră într-alt loc. Peonul avusese dreptate.

O luară de-a lungul malului.

Lisandro, enervat de pierderea de timp, privea insistent malul. După o bucată de drum o porni de-a curmezişul, înaintînd cu hotărîre.

— Da mai e încă mult !

— Nu-i nimic, o să traversăm pe aici.

— Asta-i o nesăbuinţă !...

— Ce nesăbuinţă, dii mîrţoagă !

Surul alunecă uşor pe pietrele umede ; se opri.

La trei metri, rîul îşi purta masa densă şi vîscoasă în pete inegale.

— 'Napoi ! O să se-afunde calu !

Calul se codea. Îl îmboldiră însă doi pinteni care i se înfipseră dureros în carne ; îşi luă avînt şi, cu picioarele strînse laolaltă, sări în noroi, afundîndu-se pînă la piept.

„N-o să se afunde mai tare", se gîndea călăreţul, nerăbdător să ajungă la apa apropiată. În dorinţa sa de a înainta însă, animalul îşi mişcă picioarele lipsite de sprijin şi se mai afundă de o palmă în mocirlă.

— Lasoul ! strigă Lisandro, şi acesta, gata pregătit, îi şi cuprinse mijlocul.

Goyo se temea că n-o să reziste ; înnădit de curînd, curelele puteau să se rupă. Bălţatul lui Goyo îşi lăsă toată greutatea trupului înainte într-o sforţare ce-i îndoi genunchii.

Lasoul se întinse vibrînd ca o coardă, şi se rupse într-un plesnet jalnic, răsucindu-se înapoi şi lăsînd pe obrazul omului o crestătură sîngerîndă.

Calul o rupse la fugă. Ajunse acasă ca o prevestire rea.

Cînd peonii găsiră locul, trupul lui Goyo zăcea nemişcat, cu faţa în sus.

Cineva udă o batistă la un izvor din apropiere şi o puse pe fruntea rănitului. Acesta îşi veni în fire şi rămase cu ochii fără viaţă aţintiţi într-un punct ; şi în timp ce toţi aşteptau o explicaţie, întinse mîna dreaptă spre mlaştină.

Nu se vedea nimic.

Spre mijloc, mîlul, mai deschis la culoare, făcea o pată de parcă ar fi fost răscolit cu violenţă... Pe urmă, nimic...

Şi ţăranul, cu aceeaşi expresie întrebătoare în faţa misterului împlinit, bîigui ca un copil :

— Acolo... domnu tînăr !

Dintr-o poveste cunoscută

La fermă se făceau mereu glume pe seama lui Panchito, bîlbîitul. Taică-su, don Ambrosio Lara, bătrîn și aproape incapabil să mai muncească, își tîrîia zilele pe spinarea unei mîrțoage sure, cu albeață la ochi, cu coastele ieșindu-i prin piele și șontoroagă.

Mergeau peste tot împreună, fiindcă la o nevoie, cei doisprezece ani ai băiatului erau mai de folos decît experiența bătrînului, fie că era vorba de aruncat lasoul, de îngrijit vreun animal bolnav, sau, mai adesea în vremurile acelea, de jupuit vreo vită care, cu pîntecele nefiresc de umflat, ridica două picioare în sus, într-un ultim efort.

Natividad, a doua nevastă a lui don Ambrosio, (Dumnezeu știe dacă așa era) dirija aceste două jumătăți de om, fără ca obezitatea ei de mulatră s-o împiedice să aibă grijă de toate.

— Ambrosio, striga, dojenindu-l pe bătrîn, n-ai deshămat măgaru de la roata de apă și tot o fi curgînd într-una.

— Bine, bine, răspundea bătrînul, dînd din cap cu un surîs de bunătate abia schițat. Maică Precistă, că doar n-o fi păcatu păcatelor.

Și se îndepărta încet, cu vîrful biciului măturînd pămîntul, cu picioarele lui strîmbe și chimirul legănîndu-i-se după mișcarea șoldurilor, împreună cu cuțitul enorm, care se preumbla într-un du-te-vino inegal.

Silueta bătrînului dispărea și, după puțin timp, băiatul, adulmecîndu-i pașii, o lua pe același drum.

Așa treceau ceasuri întregi.

Doña Natividad își petrecea timpul curățind bălegarul, dînd la păsări, pregătind de mîncare și gonind cîinii care se-nvîrteau mereu prin bucătărie.

Mîncau în tăcere și numai din cînd în cînd, în fața cănilor cu mate, mai schimbau cîte un cuvînt. Vorbeau despre ultimele întîmplări din sat, așa cum le răspîndeau guralivii. Căsătorii, întreceri și, mai ales, încăierări, cam astea erau lungile pălăvrăgeli ale bătrînilor în fața prezenței veșnic mută a băiatului care pînă și cu părinții lui era sălbatic.

Uneori, cînd n-avea încotro, începea să gîngăvească cîte un început de cuvînt. „Cîntă, cîntă“, îi spunea maică-sa, și pe o melodie plîngăreață, fără sens, cuvintele se desprindeau

cu un scîncet nazal, în timp ce figura băiatului păstra obișnuita expresie de încăpățînare.

Într-o zi, la o oră neașteptată, pașii cuiva care alerga o făcură pe doña Natividad să se apropie de zăplaz. Pe figura lui Panchito se citea durerea.

Făcu semne disperate. „Cîntă băiete!“, îi strigă femeia îngrijorată, dar fu în zadar.

Luîndu-se după semnele repetate și redobîndind într-un moment de neliniște sprinteneala din anii tinereții, bătrîna se luă după fiu-su.

Era aproape de fîntînă.

Cal și călăreț zăceau la pămînt — expresie a neputinței bătrîneții. Surul încercă să se ridice dar dorința lui fu zadarnică. Simțea în spinare un gol care îl apăsa, și toată sforțarea lui se materializă într-o privire spre stăpînul său, întins cîțiva pași mai încolo, cu capul pe marginea adăpătoarei, cu o rană incoloră desenată pe frunte, adîncă pînă la os.

Un pinten era îngropat în pămînt și pulpanele hainei sale negre, căzute în cute neregulate, înveluiau cadavrul ca un giulgiu.

Așa a murit don Ambrosio, poate de bătrînețe, tîrînd în căderea sa și calul neputincios, al

cărui ochi cu albeață n-o să mai oglindească, în lucirea albă, sufletul lui de sclav blajin.

Băiatul privea totul, cu pieptul scuturat de convulsii mici, de parcă plînsul i s-ar fi bîlbîit în gît.

Și, cu toate rugămințile mamei care voia amănunte, Panchito nu cîntă în ziua aceea.

Núñez — curelarul

Núñez a împletit curele, așa cum Bach a făcut muzică, Goya pictură, Dante poezie.

Plămada sa de artist l-a purtat pe un drum fără abateri și a trăit numai pentru arta sa.

A suferit eterna tragedie a geniului. A zămislit și și-a dat la iveală opera în durere, așa cum a lăsat Cel de Sus. Învățăceilor săi le-a lăsat moștenire mii de căi de a ajunge mari meșteri și a stăpînit o taină pe care nici cei mai iscusiți prevestitori ai ei nu reușiseră să o dezlege.

La-nceput se tot uita cum făcea moș Nicasio bumbii, udînd cu salivă fîșiile subțiri de piele pînă deveneau alunecoase. Pe urmă se apucă să învețe lucruri mai complicate.

Núñez privea, fără să întrebe, însușindu-și cu o ușurință lacomă tot soiul de feluri de a împleti curele, în timp ce arborele stufos al ideilor noi creștea de la sine, independent de ceea ce se poate învăța.

După ce dobîndi tehnica necesară, vru să-și transforme visul în realitate. Așa încît, în clipele de răgaz, se închidea în mare taină în camera sa și, în timp ce alții se odihneau, începu să lucreze ceva complicat, cu împletituri și bumbi, cu neîntrecută îndemînare.

De fapt erau niște hamuri împletite cu finețea unei pînze de păianjen. La motivele decorative obișnuite, el adăugase motive de inspirație personală, diferite elemente florale și animale.

Lucrul mergea încet, fiindcă-i trebuia mult timp ca să pregătească fîșiile de piele, subțiri ca părul de cal, fiindcă nu prea avea ceasuri de răgaz, și mai erau și înțepăturile tovarășilor, de care încerca să se ferească ca de o lovitură dureroasă de pinten, cu urmări rele.

Ce-o fi făcînd Núñez mereu închis în cameră ?

Curiozitatea pe care-o trezise printre peoni ajunse și la stăpîn care vru să știe despre ce-i vorba.

Intră în încăpere pe nesimțite și-l găsi pe Núñez atît de cufundat într-un talmeș-balmeș de curelușe, încît se putu retrage fără să fi fost văzut.

După ce trecură ceasurile de odihnă, porunci să-l cheme și-i ceru, ironic, să-i facă niște

hamuri în care să pună patru bumbi după modelul de neimitat al unui curelar care murise.

A doua zi, porunca era îndeplinită. Hamurile vechi păreau făcute de un ucenic.

A fost un eveniment.

Faima lui Núñez se întinse ca o bucată de untură într-o tigaie încinsă.

Comenzile se îngrămădiră. Omul trebui să-și lase munca lui ca să facă față cererilor. De atunci, toată ziulica nu-și mai vedea capul de treabă, neavînd nici o clipă să privească înapoi și să se-ntristeze sau să se bucure de schimbarea aceasta nedorită.

Cîteva luni mai tîrziu, pentru a răspunde cerințelor clientelei, se mută în sat, într-o căsuță tocmai potrivită pentru nevoile lui de meseriaș.

Își perfecționa meșteșugul și totuși o umbră de tristețe părea că îi întunecă bucuria.

Nimeni nu mai fusese vreodată atît de admirat.

Se spunea că e în stare să împletească un *poncho* din curelușe atît de fin și de moale, ca unul din cea mai bună lînă de vigonie. Făcea niște bumbi atît de perfecți, că te temeai de-o vrăjitorie; cusăturile pe care le făcea păreau invizibile. Îi spuneau „curelarul".

Maiul cu care-nmuia pielea părea crescut o dată cu pumnul; cuțitul era prelungirea degetelor îndemînatice. Printre degetul mare și tăișul lamei ieșeau fîșiile de piele ce se răsuceau de cum se desprindeau din bucata mai mare.

Sule de diferite mărimi și forme se cuibăreau în podul palmei, de parcă acolo le-ar fi fost locul de cînd lumea.

Umezea fîșiile de piele, plimbîndu-le printre buze, apoi le freca de muchia cuțitului pînă deveneau moi și rezistente.

Mai umbla zvonul că avea o iapă bălțată, altfel decît celelalte, care-i făcea în fiecare an cîte doi mînji : unul negru și unul alb. Núñez îi omora la trei luni, pentru piele, și apoi făcea iscusite și nesfîrșite combinații de împletituri cu fîșii de piele albă și neagră, de fiecare dată cu alte modele.

Timp de patruzeci de ani își folosi întregul talent ca să termine tot ce i se comandase.

Făcu bani, mulți bani. Bogătașii din district îl răsfățau ; însă în privirea lui dăinui întotdeauna o urmă de tristețe.

Bătrîn, ochii începeau să-l lase, nu mai izbutea să lucreze decît patru ore pe zi. Cînd încerca să-și înfrîngă oboseala, împletiturile îi ieșeau strîmbe.

4 — c. 74

Cam în vremea asta Núñez se lăsă de meserie.

Sărmanul, aproape ramolit, putu, în sfîrșit, să dispună în voie de viața lui.

Nu voia pentru nimic în lume să mai atingă o bucată de piele și ocolea orice discuție în legătură cu meseria lui, pînă ce, dintr-o dată, păru că recade în boala din tinerețe.

Și asta îl apucă într-o zi cînd, făcînd ordine într-un dulap, găsi hamul pe care-l începuse în tinerețe. Din momentul acela bătrînul își pierdu capul; strînse la piept curelele mucegăite și uitînd promisiunea de-a nu mai împleti, se apucă din nou de lucrul pe care-l părăsise cu cincizeci de ani în urmă, fără să-l mai lase o clipă, dăunîndu-și ochilor obosiți și întregului trup; de cum stătea încovoiat îl prindeau cîrceii.

Tot mai îndoit de mijloc, obosit, în chip fatal, de munca lui, don Crisanto Núñez se stinse.

Cînd îl găsiră țeapăn și închircit, ca o rogojină făcută sul, fu imposibil să-i smulgă hamul pe care-l strîngea la piept cu gheare osoase. Trebuiră să-l întindă așa pe catafalc.

Prietenii, rudele, admiratorii îl privegheară, și disperarea cu care strîngea în mîini lucrul nesfîrșit fu prilej de multă vorbă.

Cineva spuse că era cea mai frumoasă împletitură pe care-o făcuse și propuse să-i taie degetele bătrînului, ca să nu-l îngroape cu acea minunăție.

Toți îl priviră cu supărare: „Să-i taie degetele lui Núñez, degetele dumnezeiești ale lui Núñez."

Era o mărturie stranie și indescifrabilă gestul disperat cu care bătrînul strîngea ceea ce a fost prima și ultima lui operă. Poate pentru că nu voia să lase în urmă ceva ce socotea neizbutit?

Poate din dragoste?

Sau poate, pur și simplu, dintr-o pudoare de artist, care înmormîntează cu sine cea mai personală dintre creațiile sale?

În jurul vetrei

Sătul de tăcere, jeraticul își făcea culcuș de cenușă. Lumînarea pîlpîia nebună, înnegrind peretele. Ultima flacără din vatră lingea pîntecele ceainicului, care mormăia somnoros.

Serile se scurgeau la fel ; mă lăsam cuprins de moleșeala aceea generală, uneori chiar fără să mai gîndesc, în timp ce auzeam vag șuieratul răgușit al ceainicului, sunetul mătăsos al unor coarde mîngîiate ușor, sau murmurul molcom al vocilor sfătoase care mă învăluia ca un cîntec de leagăn.

Se încheie și interminabila partidă de cărți. Acum se adunau cu toții să mai bea o ceașcă de mate înainte de culcare și să mai stea la taifas.

Silverio, un vlăjgan de vreo nouăsprezece ani, își trase scaunul mai lîngă mine și îmi dădu un ghiont prietenește.

— Soarbe ici și nu mai dormi !

Luai ceașca pe care mi-o întindea celălalt, fără să-mi dau seama, distrat.

Silverio rîdea din toată inima. O explozie de dinți albi pe față bărbătească, arsă de soare. Apoi se agăță de altul.

— Don Segundo, o să-ți amorțească degetele ; vino să ne zici ceva... Trage-ți un scaun.

Uriașul negricios se străduia să ciupească coardele unei ghitare, treabă mult prea grea pentru mîinile lui bătătorite. Pălăria mică, învechită, îl făcea să pară și mai mare.

Lăsă într-un colț instrumentul, plin de lovituri și urme de unghii, cu corzile înnădite ce păreau niște mîini noduroase de bătrîn.

— Hai, așază-te, îi spuse unul, făcîndu-i loc, pe aici nu umblă duhurile.

Făcea aluzie la superstițiile moșului ; știam cu toții că-i superstițios, asta făcea parte din existența lui.

— Gîndeam tocmai să vă spun o poveste cu duhuri, răspunse, și-și ridică poalele hainei pe genunchi ca să nu mături podeaua.

O povestire este pentru unii prilej de fraze frumoase ; pentru alții, obiect de studiu ; pentru acei oameni, era un mijloc de a îmbia somnul.

Pentru creol o povestire e o mîncare delicioasă, prin raritatea ei, și îl face să trăiască laolaltă cu eroul povestirii, să aibă gesturi și chiar cuvinte de protest în momentele de

înfrigurare. Emoțiile pe care le trăiește sînt atît de autentice, încît dacă ar auzi : „Ei sînt trădătorii !“ „Ăsta e omul de bine !“ s-ar repezi bucuros să dea o mînă de ajutor celui care l-a cucerit printr-un gest nobil, printr-un cuvînt bărbătesc, sau prin curajul dovedit în clipe grele.

Îl lăsară pe bătrîn să se gîndească, fiindcă asta e o introducere necesară pentru orice povestire bună, și se pregătiră cu toții să guste emoțiile, purtat fiecare de amintirea vreunei întîmplări misterioase căreia nu-i cunoaște cauza și pe care o atribuie supranaturalului (mulțumită lui Dumnezeu).

Fiecare trecuse, în felul lui, prin momente de groază în viață. Unul dăduse ochii cu moartea, altul văzuse o lumină înșelătoare care se suia pe spinarea calului, unuia îi ieșise în cale ucigă-l toaca ; altul se rătăcise într-un cimitir unde toate mormintele gemeau.

— Ăsta de care vă spun era un englez, începu bătrînul. Flăcău voinic care trecuse prin multe și i se dusese vestea de om care știe să iasă dintr-o încurcătură. Plecase să cumpere niște juncani grași de la o văduvă înstărită, și tot chibzuia cum să-și aranjeze mai bine treburile și cum s-o încînte pe văduvă, ca să iasă cît mai în cîștig.

Se lăsase noaptea de-a binelea.

Să mai fi fost vreo două leghe pîn la casa văduvei, cînd una dintre gloabele înhămate la trăsură începu să șchioapăte. Vizitiul opri și hotărî să lase mîrțoagele să hodinească și să plece la drum a doua zi, pe răcoare. Englezu însă, cu gîndu la bani, nu voia de loc să mai întîrzie și hotărî să facă restul de drum pe jos.

Vizitiu îi arăta două drumuri : unu drept spre miazăzi, pînă la o prăvălie, de unde ținînd înainte ajungea la gospodăria văduvei. Celalt, mai scurt, tăia de-a dreptu prin pădurea ce se vedea chiar de-acolo de unde erau ei. La capătu drumului era un copac bătrîn și, ceva mai încolo, locuia văduva. Drumu ăsta era însă primejdios ; se spuneau sumedenie de istorii despre cei care trecuseră prin acele părți. Drumu trecea prin crîngu lui Alvarez, îl știau toți localnicii. Englezu auzise și el de poveștile cu duhurile care bîntuiau pe acolo, dar vizitiu îi spuse tot adevăru.

Băiatu văduvei pierise într-o bună zi fără urmă, lăsînd un bilețel în care cerea ca lumea să-și amintească de sufletu lui blestemat să rătăcească prin lume, și să-i pună în fiecare zi, într-un luminiș, un blid cu d-ale gurii

și cîte doi pesos. Din ziua aceea dorința răposatului fu-nplinită, și-n fiecare dimineață oamenii găseau blidu gol, de bani nici pomeneală, și pe pămînt, scris cu degetu, „mulțam". Nimeni nu se mira, că răposatu era om de treabă, deși nu știa carte, da, vezi mata, cu sufletu e altă treabă!

De atunci, nici un creștin nu mai trecuse pe drumu acela noaptea și cei mai curajoși făcuseră cale-ntoarsă de la jumate și povesteau întîmplări de speriat.

Bătrînica ducea de cu ziua mîncarea și banii la locul știut și nu i s-a întîmplat nimic, decît numai că auzea glasul băiatului ei că-i mulțumea. Și cu asta, vizitiu își termină povestea, îi ură noapte bună englezului și se așternu drumului spre o așezare din apropiere, în timp ce englezu apucă pe cărarea ce ducea spre pădure, că era om cu scaun la cap, și nu credea în arătări.

Cum ajunse în crîng, merse drept la locul unde trebuia să fie blidu cu mîncarea. Oricare altu s-ar fi dus naibii din negura ceea de catran, dar pe englez îl îmboldea curiozitatea și era tot numai curaj. Așa că ajunse la locu cu pricina și văzu și blidu, și banii, că încă nu venise ceasul cînd ieșeau duhurile; și erau neatinse, așa cum le lăsase văduva.

Englezu se piti în tufișuri, aprinse o țigare de foi și se puse pe-așteptat, să vadă cine-o să vină. Îl cam cuprinsese somnu cînd iată că auzi un foșnet de frunze și ciuli urechea. Se uită în jur și zări un *gaucho* zdrențăros, cu un *poncho* alb pe braț, cu care mătura pămîntu: cizmele din piele de mînz erau ferfeniță, și purta niște nădragi scurți și mai plini de găuri decît săracu de necazuri. Cum ajunse, se și așeză pe vine lîngă blid, scoase un cuțitoi cît toate zilele, iac-așa, cît brațu, și-ncepu să-mbuce ca omu înfometat.

Dumnezeu parc-ar fi ținut cu englezu, că se stîrni un vîntuleț care luă în vîrteju lui banii și omu lăsă cuțitu din mînă și-ncepu să alerge după ei, cînd, vai de păcatele lui, simți că-i sărise cineva în spate și voia să-l doboare. Vezi bine, era englezu. Omu deschise gura să-l roage să-i lase zilele că nu era tîlhar, că era un biet nenorocit și o să-i povestească cum de ajunsese să facă pe arătarea.

Ei, și-acum ascultați povestea lui: Să tot fi fost de-atunci vreo douăzeci de ani, pe cînd era și el flăcău, țăranul ăsta se jurase să reteze creasta unui cocoș care-i tot dădea tîrcoale iubitei lui, numai că bărbatu cu pricina nu era altu decît răposatu Jasinto, om cu stare în partea locului la vremea aceea, și care puse să i se

tragă o sfîntă de bătaie, sub cuvînt că-i caută ceartă cu lumînarea...

De atunci se hotărî să nu se lase pîn nu se răzbună pe omu care-i luase iubita. Și-ntr-o noapte, soarta îl ajută și-l întîlni singur pe Jasinto, și-l omorî ; dar știi, nu așa, ci în luptă cinstită.

Apoi îngropă mortu și de teamă să nu-l afle careva, se furișă pîn la casa văduvei și lăsă un bilețel ca să aibă mîncare și ceva bănișori ca să poată, cu timpu, ieși din bucluc.

Asta e toată povestea ; îi speria pe oameni cu *poncho*-ul lui alb ca nu cumva să-i dea vreunuia prin cap să se apropie și să-l recunoască. Îl mai rugă odată pe englez să-i cruțe viața, că-i ajungea cît amar avea pe suflet.

Englezu, care era om dintr-o bucată și nu-i plăcea să-și vîre nasu în treburile altora, îi promise să nu sufle o vorbă și îl lăsă pe nenorocit să-și plîngă amaru. Asta s-a întîmplat acu mulți ani, și se zice că, pentru fapta lui, englezului i-au mers totdeauna afacerile strună.

Don Segundo făcu o pauză. Pe fața lui înnegrită de soare se citeau parcă emoțiile istorisirii pe care ne-o spusese. Scoase din vatră o crenguță pe jumătate arsă și începu

să lovească încetinel pîntecele ceainicului. Noi, ceilalți, așteptam în liniște sfîrșitul istorisirii.

— Bun... Acu trebui să vă spun că mulți ani după întîmplarea asta, englezu, care umbla mult dintr-un loc în altu, ajunsese din nou pe meleagurile alea și se opri la casa văduvei. Și, de bună seamă, îi veni în minte întîmplarea aceea din tinerețe. La masă, deși nu-i prea venea la-ndemînă, o-ntrebă pe bătrînă de duhul băiatului, și unde nu se puse bătrîna p-un plîns... și-i zise că nu mai auzise de loc glasul băiatului, și că nu mai găsea scris în țărînă „mulțam“ ca-nainte. Poate că l-o fi supărat ceva, că ea, săraca, nu prea se pricepea la duhuri — zicea. Pe deasupra nici banii nu-i mai lua, deși ea-i punea mereu, tot acolo, alături de blidu cu mîncare pe care însă îl găsea gol. Plînsese de-atîtea ori și se rugase să-i răspundă ceva ; dar duhu rămase mut.

Englezu murea de curiozitate și, deși acu era prea bătrîn ca să se mai vîre în cine știe ce năzdrăvănie, parcă prindea puteri cînd se ducea cu gîndu la noaptea aceea din tinerețe și de-abia așteptă să se lase întunericu. Îi spuse bătrînei să-i întindă o cuvertură în tindă, că era cald și voia să doarmă afară, și cînd se întunecă de-a binelea și nu mai era nici o făptură trează, porni spre crîng. Nu

mai păşea aşa sigur ca-n tinereţe, dar mergea înainte cu gîndu la ce s-o fi petrecut cu omu cela. Nici n-ajunse bine în pădure că se şi iscă o vîntoasă, şi englezu-şi zise că ăsta-i semn rău. Îşi croi drum cum putu prin desişuri şi după multe ocolişuri ajunse la locul ştiut. Asudase şi i se tăiase răsuflarea; îşi simţi gîtleju uscat şi se aşeză să se odihnească, să-i treacă nădufu din piept, şi se întreba de n-o fi de frică. E rău cînd bărbatu ajunge să se gîndească la asta, şi omu-ncepu să tresară la fiecare zgomot din pustietatea aceea.

Furtuna stîrneşte tot felul de zgomote ciudate în pădure. Uneori, auzi şuierul vîntului ca un vaier de muiere, o cracă ruptă geme ca un om, şi drept să vă spun, pînă şi mie mi s-a-ntîmplat să ciulesc urechea cînd auzeam cîte-o creangă ce se lovea de alta, ducîndu-mă gîndu c-o fi sufletu vreunui păcătos pedepsit să taie lemne, fără hodină, şi care-n zori îşi vede munca risipită, aşa cum se-ntîmplă cu pedepsele astea de la Dumnezeu. Şi iară taie şi taie la lemne, cu nădejdea că-ntr-o zi lovitura securii sale o să rupă farmecu. În clipele acelea mi se făcea inima cît un purice şi-mi trecea prin minte că fiecare îşi are soarta lui; şi mă tot gîndesc ce-o fi fost pe sărmanu englez, bătrîn, şi nu numai cu

un singur păcat pe suflet, închipuindu-şi că-i sosise ceasu ispăşirii.

Da — cum vă spusei, el nu credea în duhuri. Îşi făcu curaj şi se duse chiar unde era blidu şi-l găsi ca odinioară şi tot ca odinioară se piti s-aştepte. Trecuseră cîteva ceasuri bune de cînd stătea şi i se părea că trecuse o veşnicie. Nu putea să vadă cît e ora, că era întuneric şi vru să se ridice. Cînd, simţi ceva ca o mînă care îi trece peste obraz şi se ghemui şi mai mult la pămînt. Îngheţă de groază şi dacă nu se ridică s-o ia la sănătoasa, fu numai fiindcă murea de frică. Ciuli urechea şi i se păru că aude foşnet de frunze uscate. Vîntu se oprise şi se auzeau desluşit paşii unui om care se furişa ca o pisică. Îşi ţinu răsuflarea şi privi dincotro venea zgomotul. Cam la un cot deasupra pămîntului, văzu strălucind doi ochi care-l priveau. Simţi aşa ca o presimţire în inimă şi strînse mînerul cuţitului pe care-l scoase din teacă. Îşi jură în gînd că dacă era glumă, ăl care-l făcea să treacă printr-o asemenea spaimă avea să plătească scump. Se mai uită o dată şi văzu mai aproape alţi doi ochi care scînteiau, auzi un tropăit în spate şi i se păru că cineva rîdea, şi atunci, jumate de furie, jumate de spaimă, sări în picioare.

„Hei, care eşti ? strigă, vin odată, c-o să-ţi..." Da-n aceeaşi clipă o mogîldeaţă i se prăvăli la picioare; se trase cîţiva paşi îndărăt, se-mpiedică şi căzu cît era de lung, nimerind cu faţa-n blidu gol. Nişte umbre trecură peste el ; cineva îi strigă ceva la ureche şi-i smulse jumate din ea. Simţi niște labe păroase ca de ducă-se pe pustii care-l călcau pe faţă şi-l zgîriau. Cu ultimele puteri se ridică şi-o rupse la fugă prin pădure. Nu mai voia să ştie de nimic şi fugea bietu om printre copaci, lovindu-se de trunchiuri, călcînd pe unde-apuca, fără să vadă, încurcîndu-se printre tufişuri, agăţîndu-se în mărăcini şi urlînd ca un viţel rătăcit, rugîndu-se la Cel de Sus să-l scape de iad. Don Segundo începu să rîdă. Doamne, Doamne, ce mai sperietură a tras englezu !

— Poftim, de tot curaju lui, strigă altu, s-a ales prafu...

— Şi cum adunase atîta bănet, chiar că părea un blestem, rîse Silverio.

— Ehei, staţi să vedeţi cum e povestea ; nenorocitu ăla, după ce-a adunat ceva bănuţi, s-a dus unde-a văzut cu ochii să trăiască şi el cum o da Dumnezeu. Cum văduva tot punea de mîncare în blid, o adulmecă într-o zi o vulpe. Şi aşa începură să vină în haită

mereu. Aşa că ăl care-o trece pe-acolo să aibă grijă !

Toţi fură încîntaţi de povestea lui Don Segundo. Îi trăsese el pe sfoară ca să nu-l mai ia în rîs, dar, oricum, istorioara făcea toate paralele.

Începurăm să ne foim cu toţii. Celor care voiau să-şi facă mate li se răcise apa ; unii se duseră să se culce în timp ce cîţiva, pe care încă nu-i toropise somnul, se adunară în jurul mesei, unde cărţile de joc, unsuroase şi bătrîne, aşteptau încă mîngîierea unor mîini puternice.

Puțul

Pe ghizdul știrbit al bătrînului puț, o cruce de lemn, roasă de carii, își privește imaginea simplă în adînc.

O poveste tristă.

Cu mult timp în urmă, cînd pămîntul de-abia fusese rănit și apa țîșnise pură ca sîngele cristalin, un drumeț nădușit se așeză pe marginea de piatră ca să-și odihnească trupul și să-și răcorească fruntea la adierea rece ce suia din cercul acela liniștit.

Acolo îl prinseră oboseala, noaptea și somnul ; alunecă pe spate și se prăbuși în adînc, lovindu-se în cădere de pereții puțului pînă ce sparse liniștea discului pur.

Nu avu timp să scoată vreun strigăt sau să se agațe de ieșiturile pereților care îl respingeau brutal în clipa ciocnirii. Se rostogolise strîngînd în pumni bucăți de pămînt cleios.

Amețit de lovitură, se zbătu fără rost în strîmtul cilindru lichid, pînă ajunse la suprafața apei. Degetele i se contractară spasmodic,

în dorința disperată de a se agăța de ceva, și se înfipseră în noroiul roșcat. Apoi rămase fără suflare, doar cu capul deasupra apei, concentrîndu-și efortul întregii ființe pentru a-și redobîndi ritmul pierdut al respirației.

Cu mîna liberă își pipăi corpul în care durerea se năștea o dată cu viața.

Privi în sus : același cerc dinainte, mai îndepărtat, fără-ndoială, în mijlocul căruia noaptea făcea să apară, timid, o stea.

Rămase cu ochii pierduți, contemplînd astrul mic, care lăsa să cadă, pînă în adînc, un punct de lumină.

Nu departe se auziră niște glasuri, de-abia perceptibile, de nerecunoscut ; îl mușcă frigul apei și strigă ; un strigăt care din pricina groazei îi rămase în gît.

Făcu o mișcare și lichidul se învălui în juru-i, dens ca mercurul. O spaimă supranaturală îi contractă mușchii și, împins de această forță nouă și tulburătoare, începu să se cațăre, tîrîndu-se de-a lungul îngustului tub umed ; dureri ascuțite îi sfredeleau carnea și privea capătul drumului, mereu departe, ca într-un coșmar.

De cîteva ori pămîntul moale cedă la greutatea sa, sfărîmîndu-se într-o ploaie fină. Atunci se oprea din urcuș, încordat de groază, fără

răsuflare, și aștepta nemișcat să-și recapete forțele. Și totuși, o lume nebănuită de energii se năștea, la fiece pas ; și ca printr-un impuls dobîndit mecanic, în timp ce speranța și disperarea se alungau una pe alta, ajunse la marginea fîntînii, sleit, incapabil să se bucure de sfîrșitul chinurilor sale.

Rămase așa, cu corpul pe jumătate afară din fîntînă, cu voința învinsă de oboseală, privind la silueta unui copăcel, ca la ceva ireal...

Cineva, vreun țăran de prin partea locului, desigur, trecu prin fața lui și muribundul reuși să scoată un strigăt. Dar ajutorul pe care-l aștepta fu un gest dușmănos. *Gaucho*-ul, după ce se-nchină, își scoase cuțitul de la brîu și-l întinse spre afurisenie cu mînerul în formă de cruce.

Nenorocitul înțelese ; făcu un ultim și supraomenesc efort de a vorbi, dar o piatră enormă îl lovi în frunte și arătarea de iad dispăru de parcă ar fi înghițit-o pămîntul.

Acum, tot ținutul știe puțul blestemat, și pe ghizdul lui, ciobit de anii de singurătate, o cruce de lemn, pe jumătate putrezită, îi apără pe creștini de necuratul.

Nocturnă

Amenințarea stăruia în mintea lui Roberto ca prevestirea unei nenorociri.

— Umilește-mă, da ; da-ntr-o zi, dac-o vrea Dumnezeu, o să ne-ntîlnim odată față-n față.

Eh ; nu era prima dată... lăudăroșenie de țăran.

Roberto nu era omul care să fugă de un pericol și nu luă în seamă sfatul : „Fii atent stăpîne, că-i dat dracului".

Se-ntorcea din sat — două leghe, acolo. Noaptea era neagră, găurită de mii de stele. Lăsase calul să galopeze în voia lui, plin de încredere în instinctul sigur al animalului.

La vreo trei kilometri după ce se sfîrșesc casele, scaieții lasă o trecere îngustă ; era luna noiembrie și se înălțau drept, privind spre cer cu florile lor torturate de spini.

Pe drum se mișcă ceva.

Scaieții se dădură la o parte și o arătare iute sări spre calul ce încercă disperat să se

dea în lături, în foșnet de scaieți călcați în picioare. Se zbătu, vrînd să scape de mîna ce-l împungea din spate mai tare decît pintenii, dar alunecă într-un șanț și în cădere tîrî și călărețul care rămase cu un picior prins sub greutatea calului.

Cuvinte grele se auziră în vălmășagul luptei. Roberto trase asupra mogîldeței care-i răspunse cu o înjurătură.

Nimerise. Acum trebuia să cîștige timp, să-și schimbe poziția în care se găsea.

Calul, eliberat pentru o clipă, se ridică aruncîndu-și mai încolo călărețul. Acesta încercă să-și regăsească echilibrul, dar fu tîrziu.

Arătarea, care se retrăsese o clipă, se întorcea la luptă cu forțe noi.

Primi lovitura chiar în burtă.

Își dădu seama că va muri; durerea îl încovoie, ca pe un vierme tăiat de lopată; dădu drumul revolverului, apucînd cu amîndouă mîinile cuțitul care-i pătrunsese pînă la plăsele și-l ținu așa, ca să evite o nouă lovitură, îngrozit, simțind amețeala în cap și moartea în pîntece.

Un șuvoi de sînge îi scălda, unindu-i într-o mîzgă roșie.

Urmă un zgomot de respirații, amestecate într-o sforțare de luptă încrîncenată.

În mișcare, fierul adînci rana, tăie în carne și deschise o gură ca o cloacă ce vărsă murdărie peste patru mîini crispate pe același mîner de cuțit.

Trupul lui Roberto se clătină, golit de viață, și căzu ca o cîrpă, cu ochii holbați de groază și gura deschisă într-un urlet prelungit ca un cînt.

Neomenesc, răzbunătorul privi ochii aceia fără viață și mormăi, cu o voce ca o horcăială :

— Ți-o jurasem.

Sunetul fierului ce se ciocnește de dinți, repetat și sec, fu ultimul spasm disperat spre viață — o explozie surdă — și zgomotul înfundat al unui cap ce se izbește de pămînt.

Umbra alergă spre scaieți ; pe urmă se întoarse lipită de alta mai mare.

Cadravul zăcea nemișcat, de parcă s-ar fi odihnit.

Pe pîntece, o zdrențuială de haine și carne, în timp ce, asemeni unei aureole de martir, în jurul capului se forma o pată negricioasă.

Calul ucigașului tremura, adulmecînd nenorocirea ; îl liniștiră însă cîteva cuvinte sarcastice :

— Nu te teme prietene, că ăla n-o să mai supere pe nimeni !

Şi liniştea, sfîşiată pentru scurt timp, îşi instaură din nou veşnicia.

O lovitură de cravaşă sună sec şi ucigaşul, pornit în goană, dispăru ca topit în negură.

După o clipă se mai vedea doar o pată mişcîndu-se în umbră ; apoi nimic.

Şi din întîmplarea petrecută pe drumul de ţară rămase doar un ecou sonor.

Datorie reciprocă

Don Regino Palacios şi soţia lui adoptaseră cei doi băieţi ca şi cum şi-ar fi îndeplinit o îndatorire impusă de soartă. La urma urmei, nu aveau copii şi puteau creşte cei doi prunci, că de mîncare era destul şi li s-ar fi părut o crimă să-i lase în mîinile tatălui acela beţiv şi gîlcevitor.

— Lasă-ni-i nouă şi să-ţi ajute Dumnezeu, îi spuseseră simplu.

Anii trecură peste viaţa liniştită din *rancho*. Băieţii crescură şi don Regino rămase văduv, fără să se obişnuiască cu singurătatea.

Încăperile străluceau mai curate ca niciodată. Banii aproape că prisoseau şi lipsea doar o femeie în viaţa celor trei bărbaţi.

Bătrînul se recăsători. În intimitatea îngustă a celor trei, prima uimire a unei vieţi înnodate deveni repede ceva obişnuit, şi femeia o înlocui pe moartă cu vederi şi idei asemănătoare.

Juan, băiatul cel mare, era un om cu un caracter hotărît, deşi tăcut cînd ceilalţi se adu-

nau la taclale în jurul vetrei. Marcos era mai gălăgios şi vesel, mai drăgăstos cu binefăcătorii lui.

Şi-ntr-o zi, o nenorocire neaşteptată îi cutremură. Juan plecase cu femeia bătrînului.

Don Regino tremură de furie văzînd josnica trădare şi spuse cuvinte aspre în faţa fratelui care, ruşinat, încerca să-l îmbuneze cu dovezi de dragoste şi de recunoştinţă.

Atunci luă naştere acea stranie legătură care avea să-i unească pe cei doi bărbaţi în nenorocirea comună. Se descoperiră unul pe altul şi rămaseră să facă toate treburile împreună, mai ales cînd era vorba de condus cirezile de vite — muncă mai grea pentru bătrîn. Marcos găsea întotdeauna un prilej de a-l însoţi, chiar cînd nu-l angajau şi pe el.

Juan ducea o viaţă de vagabond şi se tocmea pe cîte o bucată de timp la cine voia să-l angajeze, în timp ce femeia se înhăita prin sat cu cine nimerea.

Se-ntîlniră în chip fatal la unul din ţarcurile cu vite. Niciunul nu vru să dea înapoi în momentul hotărîtor şi deznodămîntul fu sîngeros.

Bătrînul spusese :

— N-am să umblu după el, dar să nu îndrăznească să-mi apară în cale.

Juan ştia de spusa bătrînului şi nu vru să ocolească împlinirea ameninţării.

Pumnalele scînteiau ură în ciocniri repezi, căutînd locul unde să se afunde în carne, *poncho*-urile înăbuşeau loviturile şi amîndoi rîdeau rîsul morţii.

Juan rămase întins. Bătrînul nu încercă să scape de pedeapsă iar Marcos jură lîngă cadavru să-şi răzbune fratele mort.

Şase ani de închisoare. Şase ani de tristeţe sorbită zi de zi, ca o băutură a durerii.

Marcos deveni îngîndurat şi cu cît se scurta sorocul, cu atît se gîndea mai puţin la răzbunarea jurată mortului.

„Sărman bătrîn, lovit de nenorocire."

Don Regino îşi sfîrşi condamnarea. Îşi amintea de jurămîntul lui Marcos.

Se-ntoarse în ţinutul său, găsi de lucru, şi duminicile, cînd toţi se veseleau, îşi luase obiceiul să-şi înece amarul în băutură.

Îl întîlni pe Marcos la cîrciumă şi aşteptă să-l atace, hotărît să se prefacă că se apără şi să se lase înjunghiat.

Băiatul era slab. Se apropie cu același surîs copilăresc pe care îl îndrăgise bătrînul, scoțîndu-și pălăria respectuos :

— Ce mai faceți, don Regino ?

— Ce mai faci, Marcos ?

Și rămaseră amîndoi strîngîndu-și mîinile, cu capetele plecate, lăsînd pletele ce le acoperea fețele să plîngă — singurul lucru care mai putea plînge în ei.

Am cunoscut această pereche unită prin înșelăciune și sînge mai puternic decît doi îndrăgostiți credincioși.

Și duminicile, cînd săptămîna prinde a rîde, pe-nserate, bătrînul — beat, băiatul — sclav al acelei dureri de nevindecat, se-ntorc amîndoi cu capetele plecate ca și cum ar căuta în urmele drumului trădarea și moartea care să-i potolească pentru totdeauna.

Milă

Încă sub impresia recentei discuții, legănat de viziuni lăuntrice, mă cuprindea somnul, în timp ce mă întorceam spre casă lăsîndu-mă dus pe unde mă purtau picioarele.

Case noi și joase, strada cu pavajul răvășit de tortura zilnică a mașinilor enorme, trotuare înguste pline de hîrtoape, nimic nu-mi atrăgea atenția, cînd zvonul unei voci plîngărețe ajunse la mine prin noaptea luminată palid de o bucată de lună muribundă.

Asta mă făcu să înțeleg că drumul era periculos. La colț, prăvălia aceea luminată îndoielnic de lumina roșietică a cîtorva becuri cu gaz era știută ca locul de întîlnire al bețivilor și al cartoforilor trișori.

Ceea ce auzeam eu venind din față, ca o ceartă, trebuie că era vreun sfîrșit de partidă. Scosei revolverul de la brîu, îl ascunsei, fără să-i dau drumul din mînă, în buzunarul mare de la pardesiu, și trecui strada să aflu cauza conflictului.

Mă apropiai cu grijă. Disputa păşise pe „calea faptelor", fiindcă cel mai solid căra nişte lovituri puternice, fără să se uite unde dă, celuilalt care mi se păru că e cocoşat.

Tot sîngele meu de Don Quijote clocoti într-un singur impuls şi cu degetele încleştate pe mînerul armei, jurai să intervin cum se cuvenea.

Bruta era imensă. Cînd se simţi apucat de braţ, încetă să-şi mai legene piciorul, care, cu indiferenţă de pendul, circula între punctul de plecare şi dosul victimei.

Mă privi cu mînie, dar expresia i se schimbă brusc în respect. Şi eu îl recunoscusem, dar asta nu-mi micşoră îndreptăţita supărare.

— Nu ţi-e ruşine să zdrobeşti aşa un nenorocit care nu se poate apăra?

— Dac-ai şti dumneata, băiete, ce lighioană e asta! şi îl privi din nou cu ciudă.

— Oricum ar fi, nu dai aşa într-un om ca el. Ascultător, se lăsă condus de braţ pînă la magazin, unde intră sub pretextul unei întîlniri cu „elemente noi".

Eu îmi urmai drumul spre casă. Traversai bulevardul şi mă înfundai din nou într-un zigzag de străduţe întunecoase.

Păstrai arma, inutilă acum, şi în timp ce nervii mi se potoleau, mă gîndii la bătăuş.

Cañita — un flăcău căruia îi plăcea băutura, năvalnic, pe care taică-meu îl folosea în momentele critice ale alegerilor. Curajos pînă la inconştienţă; simplu, ascultînd de ordinele noastre; şi doar noi puteam să ne purtăm cu el cum doream, fără să se revolte.

Îmi aminteam de o întîmplare nu tocmai îndepărtată. La nişte alegeri, într-o suburbie, l-am pus să sechestreze un preşedinte de comitet care ne încurca. Îmi amintii ziua aceea de agitaţie politică, străzile drepte şi pămîntoase, prispa bisericii coloniale. Amănuntele mi se conturau în memorie şi savuram îndrăzneala răutăcioasă a lui Cañita al nostru, cînd simţii din spate o lovitură de ciomag în cap şi toate amintirile mi se învălmăşiră.

— Am să-ţi arăt eu, nenorocitule... şi loviturile plouau şi glasul continua: O să vezi dacă ştiu sau nu să mă apăr şi pe urmă să te mai apuci să aperi lumea care nu-ţi cere ajutor şi să faci pe viteazul, zicînd că nu trebuie să dai în nenorociţi...

Loviturile se înteţeau o dată cu insultele... Şi cît a durat toată povestea şi cum s-a terminat, îmi amintesc foarte vag.

La donna è mobile

Prima parte

Era duminică și o zi frumoasă ; mai era și senin pe deasupra. Chef de distracții și trupuri de femei la vedere.

Cu căluțu
lui, drăguțu,
mergea la galop
prin sat,
Armando
înzorzonat.

Pe de altă parte,

Ici în rancho
lui don' Pancho
îl aștepta
precupeața
(de-i zicea
și lătăreața)

Ah, tuciuriule, negru și vesel ca un graur !

Partea a doua

Femeie bună precupeața și cunoscută prin partea locului ca îndatoritoare și în stare să ajute omul la nevoie. La nevoi din acelea ce-l înrobesc pe bărbat (și care se cheamă și rău de dragoste sau de lipsă). Și nu era urîtă, nu ; și îmbietoare, cînd se așeza pe scăunelele mici de la bucătărie și i se revărsau bucile care parcă te invitau.

„Fată cu trup de vacă și cu suflet blînd“, ar fi spus Fierro.

Ce-i știut e că tuciuriul mergea la sigur și nu se gîndea la milosul obicei al muierii, de a-i veni în ajutor omului cînd suferea de rău de dragoste.

Cînd Armando ajunse la *rancho*, întrerupse o nouă idilă. *Gaucho*-ul, flăcău mai chipeș decît negrul, fără-ndoială, trebui să se ascundă, la rugămințile femeii, în camera vecină, înainte de-a fi apucat să guste din acadea ; și coana Anunciación rămase să-și lingă degetele, ca un copil care și-a băgat mîna în borcanul cu dulceață.

Negru prostănac !

— Bună ziua.

— Bună.

Nu s-ar fi zis că era așteptat cu plăcinte calde, și Armando, care nu se prea pricepea la vorbe, luă ghitara, își trecu degetele peste coarde într-un acord chinuit și începu un cîntec cu tîlc, cu o voce de roată prost unsă, dîndu-și ochii peste cap :

Iubito, iartă-mă și-ascultă.
Iubito, iartă-mă și-ascultă.
Ș-o să-ți cînt tristețea mea ;
Numa tu nu mă lăsa,
Că d-așa durere multă
Mi-e plină inimioara
Ș-amaru nu-mi pot vărsa.

Doña Anunciación, mai serioasă ca o bufniță, clipea din ochi, încurcată.

Armando încercă acum s-o dea pe *milonga* [1]

Nu te uita draga mea,
La mine cu supărare,
Că sufletu mi se frînge
Ca frunzuța de cicoare.

[1] Cîntec popular, cu o linie melodică simplă și monotonă.

Uită-mi-te-n suflet dragă,
Cu ochii tăi de cărbune ;
Uită-te cu drag iubito,
Că teama nu mă răpune.

C-ai încredere în mine
Cu ochii să îmi grăiești
Și-o să fiu numa al tău,
Dacă-mi spui că mă iubești.

Nu te supăra, iubito,
Și din ochi nu-ncrunta,
Dacă nu vrei să mă sting,
Așa cum pălește-o stea.

Și numai ce sări celălalt dinăuntru, încurcîndu-se printre scaune, învîrtind ditamai cuțitoiul prin aer ; și amîndoi amanții se înfruntară, slobozind înjurături și amenințări.

— Negru nenorocit, ți-a sunat ceasul.

Și-și dădu ultima suflare, în timp ce celălalt fugea, blestemînd-o pe muiere, pe care o asemăna cu animalele fără rușine. Și se duse, se duse... ptiu, tare-i grăbit.

Precupeața, îngrijorată, tîrî afară mortul, îl urcă cu chiu, cu vai, în căruță, înhămă călutul și se îndreptă spre o groapă înconjurată de un desiș de scaieți, unde-și descărcă povara. Pe cînd acoperea mortul își aminti de noua ei dragoste fugară.

„Mort de-a-binelea, gîndi, de băgăcios ce-a fost."

Capul îi rămăsese afară; doña Anunciación nu mai putea de obosită, dar era o bună creştină. Făcu o cruce dintr-o crenguţă, căută un loc unde s-o pună şi, într-o pornire bruscă, o înfipse în ochiul mortului.

Negru prostănac!

Antiteze

Ferma veche

Toate moşiile din ţinut, molipsite de civilizaţie, îşi pierdeau vechea lor înfăţişare de cîmpuri necultivate.

Pămînturile întinse, care pînă atunci rămăseseră neîmpărţite, erau dungate de garduri de sîrmă, întinse geometric pe cîmpie.

Nu mai vedeai întinderea verde ce alerga pînă la orizont. La distanţe mici, cîmpia îşi schimba chipul şi părea o înşiruire de petice puse unul lîngă altul.

Pămîntul primea insulta de a se vedea stăpînit, exploatat, şi îşi abandona măreţul său suflet infinit, renunţînd la o luptă degradantă.

Picioare străine îl umileau fără respect şi instrumente de tortură îi sfîşiau verdele cu lungi răni negre.

Seminţe necunoscute îşi sorbeau viaţa din seva lui fecundă, şi mîini lacome îi furau din măruntaie sîngele, pentru a-l transforma în cîştig.

Un singur crîmpei scăpa acelor transformări. Era ferma lui don Rufino, care asemeni unui fiu în fața mamei siluite, asista la această invazie, cu moartea în suflet.

Cu un surîs ironic, sub care se ascundea o lacrimă, vorbea scuturîndu-și barba albă „ca un pantalon de venetic“; și ochii lui, triști, se înnourau amestecînd toate culorile.

Ferma sa nu se schimbase. Un singur paznic ducea la păscut vacile, caii și oile. Și cei de la fermă, creoli cu toții, se strîngeau în jurul acestui petec de pampa, ca în jurul unui drapel.

Acolo puteai uita și-ți puteai chiar da iluzia că dincolo de hotare totul era la fel ca acum zece ani. Zece ani ce aduseseră cu ei o schimbare bruscă care născuse surpriza unei trădări.

Don Rufino era adevăratul stăpîn, în accepția veche a cuvîntului. Crescut la țară, apt pentru orice fel de muncă, cu sufletul de țăran plin de dragoste, era respectat pentru părul lui alb și iubit pentru bunătatea sa.

Își lucra pămîntul după obiceiul vechi. Ar fi fost mai practic să-l exploateze cu mijloacele „științei agricole“, dar asta ar fi echivalat cu o înfrîngere.

O casă mică, un fel de *rancho* cu trei încăperi ce dădeau una într-alta, în fața cărora o curte bine măturată își expunea sărăcia curată.

În dimineața aceea, o căldură de coșmar apăsa peste micuța fermă.

Sub îmbrățișarea roșie a acoperișului, la strălucirea unui soare sălbatic, pereții mici reflectau, ca un metal, lumina albă ce te rănea.

Pămîntul ogrăzii, crăpat, părea un desen încîlcit.

La umbra streșinii înguste, don Rufino repara niște hamuri, scăldat în sudoare. Ochii săi pătrunzători se ridicară pentru o clipă de pe lucru, ca să se plimbe peste cîmpul ars de soare, lipsit de iarbă ca un drum bătut, care-ți tulbura privirea cu strălucirea lui gălbuie.

Trei luni de secetă continuă carbonizaseră și cele mai rezistente rădăcini, și doar scheletele vitelor punctau goliciunea cîmpului — dovadă de netăgăduit a ruinei.

Don Rufino agăță hamurile într-un cui, se duse la fîntîna din apropiere și bău, cu capul pe jumătate băgat în găleată. Apoi se îndreptă spre dormitor, ca să scape de arșiță și să privească iconița lui făcătoare de minuni, o Maica Domnului, cunoscută de tot ținutul.

Cum trecu pragul, se simți pătruns de o liniște tainică.

Camera era întunecoasă, nici o geană de lumină nu pătrundea din afară, doar două luminări ardeau de o parte și de alta a Fecioarei în extaz.

Nu s-ar fi putut spune dacă binecuvînta sau se ruga cu ardoare; mînuțele țepene inspirau însă un respect liniștitor, și pînă și răcoarea din cameră, care părea că odihnește în umbra dinăuntru, s-ar fi zis că era opera ei.

Doña Anacleta îi brodase un covoraș cu mărgelușe și în spatele ei, pe perete, agățat în mai multe cuie, ca s-o înconjoare, atîrna un șirag de mătănii din ouă de coțofană și de șoim.

Bătrînul voia să îngenunche și să se roage pentru a suta oară, pentru apa nădăjduită. Dar își dădu seama de inutilitatea rugăminților lui.

„Pînă și broaștelor le-ar da mai multă ascultare bucățica asta de lemn nesimțitor". Și o dorință de răzbunare îi înăbuși intențiile creștine.

Văzu în fața ochilor cîmpia arsă, animalele adulmecînd pămîntul și primind în schimb doar doi norișori de praf, ridicați de răsuflarea lor.

Toată restriștea celor neajutorați se transformă în el în mînie, și în minte i se contură o idee vagă.

Era ușor să rămîi indiferent ca iconița, în răcoarea dinăuntru, cînd ceilalți sufereau sub arșiță! Drept era să sufere și ea pînă ce de nevoie le va da ceea ce nu izbutiseră să obțină cu rugăciuni.

Momentul era favorabil. Băieții trebuie că jupuiau vitele moarte; bătrîna pregătea ceva în bucătărie. Putea să-și ducă gîndul la bun sfîrșit, fără piedici.

Cu un gest lipsit de considerație, detronă Fecioara din colțul ei, ascunzînd-o sub cămașă, așa cum ar fi făcut cu un pui de găină ca să nu piuie. Încuind ușa, o luă pe cărarea ce-l frigea tălpile prin sandale.

O adiere de vînt ridică într-o spirală frunzele uscate și îi pîrjoli fața așa cum se-ntîmplă cînd te apropii prea tare de vatră ca să iei un cărbune aprins.

Ajunse la staulul oilor, încăpere mare, din chirpici, acoperită cu paie.

Într-un colț, o troacă și un belciug înfipt în perete alcătuiau ieslea bălțatului — „creditul" — singurul animal gras din așezare.

Îi aruncă frîul pe cap, îl potrivi, strînse pătura cu chinga și, încălecînd, ieși ca un hoț, căutînd cel mai încurcat desiș.

Galopă înspre capătul tamazlîcului. Nu după mult timp zări stîlpul ocolului, singurul lucru nechinuit de arșiță.

Fiecare amănunt al acelei calamități sporea și mai mult supărarea lui don Rufino, ajuns deja la marginea răbdării din pricina soarelui care-i pîrjolea trupul prin haine.

Lăsă calul liber, ca de obicei, și scoase iconița din sîn, privind-o cu satisfacție. Pe urmă scoase chinga bălțatului și legă Fecioara, ca pe un Prometeu, de capătul stîlpului, sus, ca să n-o ajungă animalele.

Cînd sfîrși își privi îndelung opera din toate părțile, să vadă dacă nu putea cumva să scape, și fața i se schimonosi într-un hohot de mulțumire.

— Pe Dumnezeul meu, i se adresă Fecioarei, în timp ce săruta cruciulița de la piept cu chipul Mîntuitorului, pe Dumnezeul meu acilea o să te țin cocoțată, de parul ăsta, pîn-ăi face să plouă — și fără să mai piardă timp, își încălecă bălțatul care porni singur spre casă.

Se opri, simțind deodată ca o apăsare în piept — un simțămînt de nespus. Acolo, în

zare, ce se vede ? O perdea neagră părea că se îndreaptă spre el.

Lui don Rufino nu-i venea să-și creadă ochilor ; și cum nu mai era mult pînă acasă, merse înainte să vadă ce spun și ceilalți.

Auzi ca un singur strigăt : „Ușile, ușile, închideți ferestrele și obloanele că vine furtuna". Nu se mai îndoi.

Fu un moment de liniște și primul suflu al uraganului mătură cîmpul. Pe drum, o trombă de praf se înălță într-un vîrtej gîfîitor ; plopii cei bătrîni își plecară cu un vaiet mîndrele coroane și cazuarii sloboziră țipătul lor ascuțit.

Don Rufino, prostit, țintuit de emoție, privi în jur ; puținele animale ce se zăreau, întoarse cu spatele spre vînt, i se părură dintr-o dată mai grase. Avea impresia că trăiește pe altă lume, se simțea copleșit de minune, și venindu-și în fire, după clipa de rătăcire, prinse să gonească lipit de coama calului, spre locul unde lăsase iconița.

Era acolo, legată strîns, mică, așa cum o lăsase ; mai puțin strălucitoare în întunericul furtunii. Don Rufino îi sărută picioarele, nu știa cum s-o mai mîngîie, în cele din urmă o înveli în pătura de sub șa și porni ca din pușcă pe deșelate spre fermă.

Vîntul, care părea că străbate tot ținutul, sufla mai departe, ceva mai slab. Cîteva picături mari începură să cadă, călătoare, ca niște baloane rătăcite. Bătrînul gonea tot mai tare, sorbind pînă-n străfundul plămînilor mirosul de pămînt ud ; cînd ajunse aproape de zăplaz, picăturile se îndesiră, zdrobindu-se la atingerea cu pămîntul.

Era leoarcă.

Adunați în șopron, toți peonii se omorau să adăpostească lucrurile pe care le-ar fi putut strica potopul.

O pasăre își repeta trilul, ca un rîs al izbîndei.

Fulgerele desenau hohote de lumină.

Felipe, cel mai mic dintre băieți, apăru dinspre cîmp, ciuciulete, strigînd ceva în răcoarea ploii. Agățase de dîrlogi o piele jupuită, ale cărei picioare loveau calul în pîntece. În apropierea casei animalul se cabră enervat și merse așa vreo zece metri.

— Un' te duci ?... Un' te duci ? strigă don Rufino. Îți cauți singur belea...

— De bătrîn și hodorogit, răspunse cu-nțeles băiatul, mi-au înțepenit oasele. Și amîndoi izbucniră în rîs, privindu-se în ochi.

Ploaia se potoli încetul cu încetul. Șiroaie și picături se prelingeau de pe acoperișuri, adîncind urmele lăsate de primii stropi. Copacii, cu puțin înainte chinuiți de vijelie, reînverzeau spălați. Trunchiurile își înviorau culorile. Șanțurile imitau rîurile ; băltoacele, lacurile. Păsările, ghemotoace de pene, rămăseseră nemișcate, cu ochii pe jumătate închiși. Un ritm lent, plin de mulțumire, tăcut și intens, potolea pînă și mișcările oamenilor care lăsau aerul proaspăt să le mîngîie pielea.

Un ritm lent, o pace de visare îmbrățișa pampa.

E ora nouă seara. La fermă, pare că totul a fost cuprins de somn. În dormitorul bătrînilor e lumină. Toate lumînările pe care le-au găsit în casă le-au aprins acolo, pentru Binefăcătoare. Don Rufino, cu mătăniile în mînă, spune o rugăciune pe care ceilalți o îngînă după el. Bucătarul, peonii, toți sînt acolo, la ceasul acesta solemn. Vocea joasă și monotonă alternează cu corul ; din sufletele simple se înalță, profundă, cucernicia.

Ploaia biciuiește cu înverșunare geamurile, cu răpăieli intermitente.

Și Fecioara, împodobită în colțișorul ei, se bucură de această nouă victorie asupra tuturor celorlalți sfinți din ținut.

Era un taur excepțional și don Justo Novillo se mîndrea că-l obținuse foarte repede prin tot soiul de încrucișări.

Susținuse întotdeauna că erau de ajuns cîteva generații pentru a obține tipuri de rasă perfectă; principalul era să folosești reproducători buni, fără să te mai uiți la preț.

Acum o să fie puțini care să-i mai pună la îndoială spusele.

Ce taur! Părea *pedigree*[1] — un animal nobil, identic cu taică-său, importat pe socoteala și pe banii lui don Justo.

Se cuvenea să fie bine îngrijit. Și patronul, care vizitase de curînd *farms*-urile[2] engleze, avea de gînd să folosească sistemul de peste mare, o să-l trateze ca pe un „lord".

Așa că dădu afară peonii creoli — care priveau batjocoritori grămada aceea nemișcată și vorbeau de burtă, ceafă, coarne, ca și cum ar fi fost o vită ca toate celelalte — ca să-i înlocuiască cu doi normanzi blonzi, roșii în obraji, tunși scurt, șic, cu *breeches*[3]; foarte europeni, cu șepcile, pipele și *whisky*-ul lor.

[1] De rasă (engl.).
[2] Ferme (engl.)
[3] Pantaloni bufanți (engl.).

Ce mîndrie pentru întreaga așezare! Totul se învîrtea în jurul frumosului animal aproape sacru, iar vizitatorilor nu li se ofereau decît ipostazele de matroană ale producătorului de carne pentru export.

Veni și ziua Expoziției — grămadă de animale de reproducere, „gloria națională". Am putea spune un spectacol supraomenesc, pentru că niciodată specia noastră nu atinge această frumusețe perfectă.

Marii fermieri discutau adunați în jurul posibililor învingători. Taurul lui Novillo era în centrul discuțiilor.

— Dar mama trebuie să fie neagră ori vărgată!

— Poate fi cum vrei, da am dreptul să mă îndoiesc.

— Acum zece ani, n-avea decît o ogradă acolo, de țăran.

— Și află dom'le că tipul a făcut împerecherile fără să se ia după alții, și uite rezultatul — de mîna-ntîi, nu mai încape vorbă; uită-te la spinare... parcă-i o masă de biliard; picioare fără cusur... Și ce spate! Uite omoplatul, dom'le; uite părul, ceafa, coarnele... Ce mai vrei?

Se înfierbîntau în comentarii tehnice, împungînd animalul cu vîrful cravașei, ca să-l facă

să se ridice, bătîndu-l pe coapse cu palma, mîngîindu-l.

Sosi ziua închiderii, și toată familia Novillo asistă cu sufletul la gură la dezbaterile juriului acolo, lîngă locul de prezentare... La cocarda albă care-nsemna premiul întîi, se alătură cea albastră de campion.

Era destul pentru ca toți ai lui Novillo să arunce cu pălăriile în sus și pe urmă să dea cu ele de pămînt (ce contează o pălărie !).

O zi unică — o zi încununată cu lauri.

Întoarcerea a fost triumfală, nu mai știau cum să-l răsfețe ; în cele din urmă don Justo se despărți de el, cu blîndețe.

— Bine cumetre ; și-acum să ne distrăm și să-ndeplinim datoria ; „Creșteți și vă înmulțiți".

Băieții voiau să meargă cu el, dar nu-i lăsă bătrînul.

— Ia hai, hai... Nu-i glumă și nici nu-i jucărie, nu ? Lăsați-l liniștit... hai, du-l odată Cresensio.

Ce îngrozitor !... Pe la zece apăru Cresensio, cu mers șovăielnic.

— Stăpîne... taurul era tare greoi și s-a frînt.

— Cum ?

— S-a frînt, stăpîne... da, iac-așa, și-a frînt un picior !...

Trebuiseră să-l taie ; sărman mort acoperit de glorie ! Toți sfîrșim așa, în cele din urmă.

Trecu vremea stabilită.

Cu toții știau că măcar campionul lasă ceva în urma sa : un fiu. Primul și ultimul... din fericire, mama era de rasă pură, unul dintre puținele animale de rasă pură și, cine știe, se gîndeau alde Novillo, dacă fiul n-o să fie demn de ta-su.

Așteptară evenimentul. Se-mplini vremea și unul din peonii bătrîni, ce-ngrijea de grajdul cu vite, aduse vestea.

— Fătă vaca, stăpîne !

Ce harababură ! Veni toată familia în goană.

— A fătat... a fătat... Doamne-ajută !

— E vițică, stăpîne.

— Ptiu, fir-ar a dracului ! Ce culoare are ?

Don Paulino surîse pe sub mustața lui smolită.

— Păi, e vărgată, asta-i !

Aventuri grotești

7 — c. 74

De mahala

E o poveste de cartier, spre a fi citită mai ales de fete romantice.

El, un măgăruş, fante de cartier.

Ea, un sac de măgării sentimentale.

Casa în care trăia,
Cofetărie-cafenea.
Tatăl ei, un grosolan
Ce vorbea ca un ţăran.

Şi cele două personaje trăiesc un trist, trist episod de amor.

O văzu într-o zi aplecată în balcon, arătîndu-şi printre flori prostuţul căpşor blond, plin de gînduri drăgălaşe, banale şi ademenitoare, ca o vitrină de cofetărie.

Oh, minunata jucărie pentru o aventură galantă, cu ochi scînteietori care parcă te-mbiau, cu guriţa de sirop umezită de limba lacomă, cu desenul buzelor, cu un năsuc întors niţel în sus de atîta mirosit pudră şi parfumuri, şi frumoasele plete cîrlionţate ca un mieluşel de zahăr !

La gît, o panglică de catifea, prăfuită pe alocuri de urme de pudră, se lua la întrecere, neagră cum era, cu o aluniță de nedescris, de lîngă gură, tot neagră, poate fiindcă voia să fie un ochi, în care să se admire cocheta plimbare a limbii micuțe și umede peste buze.

O limbă micuță de sirop de rodii.

O văzu și se îndrăgosti (așa se întîmplă) și îi scrise o lungă scrisoare în care era vorba de heruvimi, de durerea depărtării, imagini suave și disperarea care ucide inima.

Ea savură acel prelung compliment epistolar. Și apoi, el nu era de loc de lepădat.

Elegant, nici vorbă. Cel mai elegant dintre toți tocilarii din cartier, lăsînd să i se oglindească în ochii mari și negri ca o noapte clasică de primăvară, sufletul sensibil de îndrăgostit îndurerat, sufletul plin de lacrimi și suspine ca un vers de pe o carte poștală ilustrată.

Toate acestea erau îndeajuns pentru a face să bată inima romanțioasă a cochetei din balcon.

Se lăsă iubită.

Rolando se plimba duminicile, gătit cu un costum strîns pe corp și cu pantofii dureros de ascuțiți, pe sub balconul celei ce dăruia

ca o pomană, cu gura ei de căpșună, cîte un surîs (delicios surîs).

Își cumpără o vestă înflorată, cu petale galbene pe un fond de culoare deschisă ; o cravată cu fundă, în culori asortate cu cele de pe vestă și un bastonaș subțire de bambus, împodobit cu o încîntătoare măciulie de argint.

Ei îi înflori gurița, i se înroșiră obrajii, și privirile i se umplură de o urmă de melancolie.

Dragoste, dragoste !

Izvor divin.

Dar mai era și un tată... și ce tată !

Fu deajuns doar o împrejurare ca să-și arate sufletul lipsit de noblețe. Se aruncă asupra fragedului tînăr și, distrugîndu-i impecabilitatea reverelor bățoase, bădăranul îi spuse :

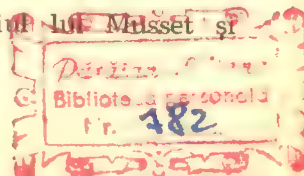
— Hai, cărăbăneală de-aici, filfizonule ; piei din ochii mei dacă nu vrei să-ți mut fălcile ! Ai priceput ?

Ce om grosolan, atît de grosolan, și ce lovitură dată inimilor de cristal îndrăgostite !

Oh, nobile flori din balcon, voi ați simțit roua călduță a lacrimilor vărsate de Azucena !

Și tinerelul ?

Vai !... Îi scria versuri, rimîndu-și tristețea ca să-și aline mîhnirea cît mai interesant cu putință ; dar nu avea geniul lui Musset și

unica lui cititoare de-abia dacă mai răspundea implorărilor lui.

Sărman tinerel! Suferea auzind cîntul păsărelelor, plin de nesfîrșită duioșie și ochii îi lăcrimau cînd soarele murea la apus. Mirosul iasomiei, care-i plăcea ei, îl făcea să leșine. Inima i se ofilea ca o floare și trăia făurind romanțe triste.

Nu mai putea continua așa.

Slăbi, își pierdu pofta de mîncare și plăcerea de a se îmbrăca; era ca un stînjenel fără soare și sfîrși prin a lua fatala hotărîre de a-și pune capăt zilelor.

Sărman tinerel! Scrise ultima lui poezie de amară despărțire, spuse că sîngele va stropi portretul ingrat și surîzător în fața supremei dureri, spuse multe, multe, foarte multe lucruri triste și bum!... își trase un glonț în cap.

Măști

Ne plimbam de-o bucată de vreme, zvîntîndu-ne după baia pe care-o făcusem, amuzați de toată acea mulțime grotescă, zgomotoasă și clocotitoare, pe țărmul înspumat al nesfîrșitei întinderi albastre.

Soarele ardea fierbinte prin vulgaritatea supărătoare a costumelor de baie.

— Într-adevăr, spuse Carlos, proverbul ăla ar trebui să spună „haina îl face pe om". Ce pudoare, nici de doi bani; aici e simplă cochetărie; o coapsă strălucește ca un colier la un bal! Da uite-l pe Alejandro. Să-l punem să ne povestească niște aventuri extraordinare de-ale lui.

Salutări. Carlos face aluzii la aspectul deosebit de afrodisiac al locului. Alejandro surîde ironic și privirea lui indiscretă se plimbă peste fragmentele de forme feminine ce se desprind din pata întunecată a costumelor ude.

Ne privește cu ochi încețoșați de imagini senzuale și conchide convins:

— Trăim într-un borcan de muştar. Somnul este o acumulare de energii ; aerul matinal, un *pick me up*[1] şi acest spectacol cotidian este atît de grozav pentru viaţa noastră de zi cu zi atît de goală, încît omul trăieşte într-un val de promisiuni neîmplinite, ca pensionarele unei mănăstiri, private de lumea jinduită care le trece pe sub nas, ca o provocare. Noroc că se mai găseşte cîte-o „bucăţică“ binevoitoare...

— Va să zică, tu, cu toată faima ta de don Juan... vrei să spui c-ai rămas în pană ?

— În pană ?... Meseria mea e ca oricare alta. E logic să-mi mai iasă cîte ceva.

— Şi n-ai nimic să ne povesteşti ?

— Întotdeauna e cîte ceva de povestit.

— Ceva de la carnaval ?... Veşnica aventură cu masca ?

— Da, veşnica mască !... E şi normal să fie aşa, într-o zi de anonimat.

— Hai, ne povesteşti aventura ?

— Dacă vreţi ; e destul de ciudată... Hai să ne îmbrăcăm, să mergem să bem ceva rece şi o să pălăvrăgim.

La „Negro Pescador“ e un cîntăreţ — tenor grozav. Are o floare ţipătoare la *boutonnière* şi cîntă cu mlădieri în glas. Pe scaune, ascultăm cuvintele care se rostogolesc din gura lui

[1] Tonic, stimulent (engl.).

Alejandro, modulîndu-se de parcă ar pipăi nişte forme de femeie.

— ...Fete, aşa, găseşti întotdeauna. N-au curaj să facă nimic, de teama bîrfelor, dar ţi se dăruiesc cu o privire, cu un gest distrat care le dezbracă, strîngîndu-şi halatul în jurul şoldurilor goale, sau înspumate, ieşind din valuri. O ştiţi pe domnişoara F... ? E drăguţă nu ? Asta însă nu-i nimic, pe lîngă ce temperamentoasă e.

Te ademenea cu toate fiţele de care vă spuneam, cu halatul, surîsul, valurile şi era parcă veşnic stăpînită de o curiozitate numai a ei. Părea că se minunează de trupuşorul ei cu carne tare, acoperit de piele brună, strălucitoare ca o spumă negricioasă.

În scurtă vreme şi-a permis o serie de libertăţi cu mine, însă trebuia să ne abţinem. N-aveam cum. Ea părea că se teme, dar n-ar fi fost în stare să refuze, la o adică.

Mi-am făcut planul : se apropia carnavalul şi m-am gîndit la ceea ce Carlos denumeşte „veşnica aventură cu masca“.

Ea mi-a spus cum o să se costumeze. Era atît de emoţionată că ar fi putut face vreo prostie, aşa că am calculat dinainte surprizele neplăcute ; din nefericire, nu se poate altfel,

dacă nu vrei să te trezești cu mici încurcături, care strică totul.

La unsprezece eram gata, fremătînd de nerăbdare în dominoul meu care mirosea a vechi.

Salonul, mărginit pe cele patru laturi de mai multe rînduri de scaune, era complet gol. Lumină și străluciri de ape pe parchetul lustruit.

M-am așezat într-un colț, așteptînd ca perechile de pe terasă să se sature de răcoare și să spargă gheața strălucitoare a parchetului.

După două ceasuri, cînd hărmălaia era tocmai cum trebuie, m-am apropiat de măscuța mea, nervos în șovăiala primelor clipe. Dar totul se risipi într-un calm de val spart, de cum schimbarăm primele fraze banale de salut.

Inés nu era vorbăreață ; îmi răspundea cu un glas necunoscut, sub mască, în monosilabe obligatorii. Îmi explicam perfect starea ei, și rănit de tăcerea tulburării ei, am fost elocvent, pasionat, exigent, ca unul cu drepturi deja dobîndite.

În sfîrșit, bolborosi cuvinte de renunțare, de timid consimțămînt. Îmi reîncepui atacul și-i propusei o escapadă undeva unde nimeni să nu ne deranjeze ; acceptă cu singura rugăminte de a nu-i scoate masca.

„O să am mai mult curaj, o să fiu a ta."

Îmi dădui cuvîntul și treaba a mers strună, mai ușor decît îmi închipuisem eu cu o ființă fără experiență.

A fost o noapte strașnică, mistuită de zvîcniri iuți și pofte satisfăcute și reînnoite de noi învolburări. Îi priveam ochii rotunjiți și îndepărtați, cum se roteau, ca într-o temniță. Niciodată nu mi s-a dat o femeie cu atîta intensitate și violență ; își ridica triunghiul de văl cu care se sfîrșea masca și-și dăruia cu stăruință buzele nesățioase și umflate. Parcă era cuprinsă de disperare ; ghiceam suspine, dar pe cît cunosc eu tonalitățile amorului, nu mi s-a părut că ar fi tristă.

Două sau trei zile am fost ca dezagregat, moleșit, cu senzația unui delir care mă amplifica.

Ce se-ntîmpla cu Inés ? De ce mă privea așa de rece și se ferea să mă întîlnească singură ? Îi era ciudă că îmi cedase ?

A trecut mult timp fără să aflu și de cîte ori am îndrăznit să strecor vreo aluzie despre noaptea aceea, se făcea că nu înțelege. Crezui că în felul acesta îmi indica o cale de urmat și tăcui, dispus să acționez fără vorbe pentru a nu o pune în fața unei situații de care părea că se ferește. La urma urmelor, totul era în

conformitate cu convenția de a nu îi scoate masca. Ciudată pudoare, într-adevăr.

S-a prezentat și a doua ocazie, am folosit din nou sistemul meu verificat și Inés a fost a mea pentru a doua oară... adică pentru prima oară, deoarece aveam proba materială că nici eu, nici altcineva nu o avusese înainte.

Asta s-a întîmplat acum cîteva zile. Inés, cea de azi și cea de la carnaval sînt deci două persoane, și mor de o curiozitate inutilă să știu cine e nestăpînita Mesalină cu mască, care s-a folosit de o confuzie, ca să mi se dea, în numele alteia.

— Și nu crezi că o să te caute din nou, să găsească vreun mijloc să te vadă într-un fel sau altul ?

— Sînt sigur că nu. Este o femeie cu prejudecăți, care se supune moralei societății, așa cum poartă un cîine botnița, și care s-a dezlănțuit cu toată forța acumulată de-a lungul unei existențe în clipa cînd a-ntîlnit unicul prilej.

— Cum s-ar zice, ai picat la țanc !

— Hazardul, să pici în clipa unică.

Paharele sînt goale și nu mai e nimeni pe plajă. Femeile se plimbă, cu pielea lustruită de briza tare, sărată, și se salută sau conversează cu aere de pudică rezervă.

Ferovİară

— Gata, vine trenul ! strigă Alberto din ușa micii săli de așteptare.

Ne-am strîns valizele, am ieșit pe peron și am așteptat liniștiți contemplînd punctul negru, împodobit cu un panaș de fum, care se apropia de noi făcîndu-se tot mai mare. Și toate astea, într-o secundă.

Despărțirile se încrucișau.

— Ei, atunci la revedere, și vedeți să vă distrați bine pe-acolo ; și nu uita, Alberto, ai grijă de conștința mea, dacă cumva are nevoie de ceva... ai tu grijă, da ?

— Fii pe pace. Deocamdată, doamna — spuse amicul meu, adresîndu-se robustei și frumoasei nemțoaice — ne va face cinstea să mănînce cu noi.

— Cu multă plăcere.

— Atunci, încă o dată, la revedere !

— La revedere, la revedere !

Și printre ultimele strîngeri de mînă, ne-am strecurat în vagonul nostru, am scuturat cu batistele praful de pe banchete, am deschis

fereastra, și după ce am aranjat valizele, ne-am așezat cu satisfacția unor conchistadori.

Glasurile și forfota se liniștiră în gara de țară pe care în curînd o părăsirăm, lăsînd-o în tăcerea sa.

Afară, cîmpia alerga, întreruptă din cînd în cînd de cîte un copac prea apropiat, care ne zăpăcea.

— Bănuiesc, îi spusei lui Alberto, c-o să mi-o prezinți pe blondă.

Pe urmă îi mai pusei cîteva întrebări, ale căror răspunsuri m-au mulțumit.

— Ei, acum hai să mergem în vagonul-restaurant, că probabil ne așteaptă.

Singură și măgulită de multe priviri, strălucitoarea noastră prietenă aștepta surîzătoare. Fețele de masă se acoperiră de servicii, farfurii, tacîmuri și, încetul cu încetul, călătorii soseau cu pas nesigur, căutînd în jur figurile mai puțin neplăcute pentru a și le face tovarășe de masă.

Conversația noastră se depăna ușoară și zgomotoasă, ca goana trenului ; zgîlțîiturile făceau ca genunchii să ni se întîlnească sub masă. Porțelanurile sunau ca niște rîsete și în geamuri, luminate de becurile dinăuntru, își concentra culoarea albastrul unei înserări ce se apropia de noapte.

Intimitatea mea cu vecina de masă mergea pe drumul cel bun. Judecînd după figura ei, trebuie că aveam și eu obrajii roșii, iar glasurile noastre atrăgeau atenția.

La desert, am spus să ni se aducă lichior și cafele în compartiment și ne-am întors, ciocnindu-ne în mișcările vagonului, lucru ce permitea anumite gesturi care puteau trece drept involuntare.

Și așa cum se întîmplă întotdeauna cînd două intenții concordă, ghemul întîmplărilor se desfășură la perfecție, fără piedici și zăboveli, pînă ce același gînd, pe care nu-l puteam alunga, ne poticni în fața celui de-al treilea, care, dacă pînă atunci ne fusese de folos, acum ne putea deranja.

Două cuvinte pe șoptite. Ea se ridică, prefăcîndu-se că a uitat ceva.

— Mă-ntorc imediat.

După o clipă spusei prostește :

— Mă, asta nu vine... mă duc s-o caut.

Amicul meu surîse.

Deși trecuse doar o clipă, ea găsise timp să se aranjeze și să mă aștepte, gata pregătită, ca să nu întîrziem, evitînd ridicolul unei nerăbdări exasperate.

Patul era strîmt și tare ; dar savuram deja toate plăcerile aventurii mele neașteptate,

cînd două lovituri date cu pumnul, puternice, făcură să tremure ușa.

Surprins și furios, răspunsei cu bruftuieli rugăminților conductorului, fără să înțeleg ce spune. Mă gîndii că voia să controleze biletele, dar auzii vocea lui Alberto strigîndu-mi prin-tr-o crăpătură ;

— Deschide !... Deschide, dobitocule că nu-i glumă !

Trăsei zăvorul și amicul meu aproape se prăbuși peste noi.

— Nu ți-ai dat seama că de douăzeci de minute sîntem într-o gară și stai cu lumina aprinsă !

Înnebunit, sării spre întrerupător și stinsei brusc lumina și abia atunci, pe întuneric, putui vedea un ciorchine de fețe vesele care își striveau nasul de geamul compartimentului.

A șasea poruncă

Erau nevinovați pentru că erau copii, și copiii reprezintă în lumea noastră puritatea vîrstelor primare.

Locuiau în două vile frumoase, una lîngă alta, înconjurate de copaci prietenoși și misterioși. Alergau, se jucau, și rîsul lor în grădină era o nevinovată izbucnire de viață.

Cînd se luau de mînă sau se rostogoleau pe iarbă, își apropiau fețele și se sărutau, fără să știe pentru ce, în timp ce o stranie emoție, mai plăcută decît toate jocurile, îi îndemna să-și caute buzele.

Alteori, poate din pricina vremii, sau sub impresia viselor din timpul nopții, erau serioși. Atunci se așezau pe banca rustică de pe alee și el îi povestea basmele care-i fuseseră citite, în timp ce se juca cu degetele tovarășei lui atente.

Erau povești ca toate poveștile pentru copii, în care se întîmplau lucruri neînchipuite, cu prinți și mici prințese, care în ciuda tuturor

8 — c. 74

piedicilor se iubeau cu disperare, pînă la sfîrşitul poveştii, ce sosea la timp pentru a-i face fericiţi, fericiţi într-o iubire fără griji.

Ea asculta cu ochi miraţi şi nevinovaţi, neştiutori. Sprîncenele ei micuţe, lacome de tainele dragostei, se ridicau în elipse întrebătoare şi, cînd ajungea la sfîrşitul duios, pupilele îi străluceau de promisiuni necunoscute.

Şi nu numai ochii vorbeau. Gura i se deschidea de răsuflarea atentă, buclele păreau că ascultă nemişcate pe feţişoara ei aplecată şi pierdută. Şi umerii îi cădeau molatec, lăsîndu-se purtată de gînduri.

El încerca deja mîndria bărbatului, cînd vedea cît de atentă îi ascultă cuvintele această micuţă femeie, demnă de pus în orice altar. Şi cînd glasul i se umplea de emoţie la sfîrşitul vreunei poveşti, se strîngeau unul lîngă altul, foarte aproape, în căutarea fericirii, voind parcă să alunge răutăţile.

Atunci credeau că se bucură de un privilegiu. Se mîngîiau învăluiţi într-o cerinţă inexplicabilă de a se simţi împreună şi păstrau o senzaţie plăcută de iniţiaţi în mistere neştiute de alţii.

Într-o zi şedeau alături, străini de tot ce-i înconjura. Basmul cu prinţesa blondă le trezise întreaga lor fantezie. Ea se ghemuise

lîngă el, revărsîndu-şi buclele de aur pe umărul prieten ; el o trăsese aproape şi îi săruta ochii tremurători de promisiuni necunoscute, ca pe nişte icoane sfinte.

Pe cînd stăteau aşa, un glas duşmănos îi făcu să tresară. Văzură un om negru, un preot iezuit care îi dojenea aspru.

Fugiră. Dar omul, înfuriat dintr-o p icină inexplicabilă, sună la soneria uneia din vile, ceru să vină doamna şi, arătîndu-i pe copii, îi acuză de lucruri de neînţeles.

În seara aceea, celor doi păcătoşi fără voie (aşa se înfăţişează astăzi lucrurile) li se ţinu o predică şi întrevăzură cea de-a şasea poruncă.

Lespedea căzuse.

Băiatul simţea că o pasăre mare, albă, zăcea la picioarele lui într-o băltoacă de măruntaie însîngerate.

Iar ea vedea cum printre genele tremurînde îi cad lacrimi ca nişte picături din sufletul său, ucise de durere.

Trilogie creştină

Lui *Alfredo González Garaño*

Judecata Domnului

Echitate

(Tablou de moravuri)

Dumnezeu medita în pacea paradisiacă a raiului. Atmosfera de meditație îl cufunda într-o stare contemplativă și gîndea dumnezeiește.

Ca un nimb de trupuri roze și pure, o ghirlandă de îngerași zburătăceau în juru-i cîntînd în cor imnul etern.

Deodată, ceva ca un pîrîit de gheață perforă atmosfera de beatitudine. Un îngeraș înroși în partea cu pricina și înaripatele ghemotoace de carne, cuprinse de o groază subită, dispărură ca o îmbujorare trecătoare.

Dumnezeu surîdea patriarhal; se simțea cu adevărat bun și un proiect pentru a scăpa omenirea de necazuri punea stăpînire pe voința sa.

De pe pămînt, vaietele se înălțau spre cer, și în fericirea raiului se auzeau mai dureroase.

Trebuia, deci, făcut ceva, şi Dumnezeu se hotărî în cele din urmă, şi-şi trimise emisarii să-i aducă pe cei mai distinşi din colonia sa de adoratori.

Şi aşa se făcu.

Cînd se adunară toţi, vorbi Iehova :

— Ascultaţi !... un murmur de nemulţumire se înalţă dinspre pămînt ; niciodată omul mizer nu-şi va purta crucea cu resemnare şi exemplul pe care l-a dat Fiul meu, Cristos, a fost inutil. Rugăciunile, acum ca întotdeauna, îmi strică liniştea şi vreau să înceteze. Voia mea este să ascult dorinţele oamenilor şi să le dau fericirea pentru ca după aceea să ne bucurăm şi noi de a noastră.

Voi, îngeri negri, aducători ai nopţii, duceţi la gură trîmbiţele voastre lungi de abanos şi suflaţi peste ochii oamenilor, neantul în piepturile lor !

Sufletele să urce spre mine, iar voi îngrijiţi trupurile, ca astfel viaţa să continue să pulseze.

Şi cum în ceruri n-au timp de loc, cei citaţi veniră foarte repede, mizeri şi ridicoli în veşminte de tot soiul şi de toate culorile.

Erau pălării ca burta de măgar, stilizate după ultima modă, ochi sfîrşiţi de durere, fulgerări de carne ce se oferea privirilor, ocări, pantaloni, proteste, plete, văicăreli, în sfîrşit,

întregul *bric-à-brac*[1] omenesc de trupuri, haine, sunete, idei, culori, forme şi sentimente.

În jur se adunară, ca la un spectacol, locuitorii cereşti, muţi din pricina eternului extaz şi goi — semn al inocenţei.

În mijloc se instală tribunalul binefăcător. Trei persoane într-una — Dumnezeul adevărat, părinţii şi sfinţii prin decret ecleziastic şi vreo douăzeci de nătărăi cereşti, ca personal de serviciu.

Primul care compăru fu un bătrînel paralitic. Îşi intinse spre Dumnezeu palmele sale lacome, de om suferind şi strigă :

— Vai Doamne, eu cred în tine, de cînd cu durerea mea, precum leproşii din Iudea.

O voce : — Crezi în Dumnezeu ca în Penaţii atotputernici. Dacă n-ai fi bolnav, ai fi ateu.

Bătrînul scîncea, incapabil să se apere. Îngerii îl tîrîră în faţa tribunalului pe noul vorbitor. Era un medic bărbos, cu o privire plină de bunătate, hărnicie şi bună-credinţă.

Dumnezeu — Deci, nu crezi în mine ?

Doctorul — Nu.

Dumnezeu — Şi-atunci cum îţi explici conversaţia asta a ta cu mine ?

Doctorul — Ca rezultat al unei proaste digestii.

[1] Depozit, îngrămădire de vechituri (fr.).

În clipa aceea, Arhanghelul Mihail îi dădu un picior în coccis (așa cum se obișnuiește de la expulzarea lui Lucifer), podeaua de nori se deschise ca la teatru și medicul apucă să se agațe de o suficientă cantitate de vată ca să nu se lovească cu capul de pămînt.

Bătrînul insista cu văicărelile. Dumnezeu încercă să-l convingă.

— De ce te plîngi de durerile tale ? Nu știi că drumurile suferinței duc toate spre mine ? Ar trebui să binecuvîntezi durerea care te apropie de Cristos, fiul meu.

Dar cum bătrînelul nu tăcea, îl expulzară, în chip paradisiac, dîndu-i un picior în coccis (așa cum se obișnuiește de la expulzarea... etcaetera).

Coamă în valuri, fruntea palidă, ochi verzui și mers sever, un filozof se îndreptă spre tron și privind spre Dumnezeu, întrebă :

— Cine ești tu ?

Dumnezeu (puțin intimidat) — Dumnezeul credincioșilor mei.

Filozoful — și cum trebuie să te considerăm ? *Vechiul Testament* te zugrăvește neînduplecat, părtinitor și sîngeros în răzbunările tale. Cristos te-a descris ca binefăcător, fără deosebire de rasă, castă sau fapte ; credința și pocăința spălau toate păcatele.

Astăzi pare-se că cei ce își spun învățăceii Tăi s-au îndepărtat de principiile Tale, și cei sinceri se îndreaptă spre Cristos, ca unicul Dumnezeu.

Iehova, înăbușit, de emfatica tiradă și puțin încurcat, bîlguie :

— Și Tatăl ?

Filozoful — Tatăl, inexistent, ar fi bunătatea în abstract. Isus, fiul și reprezentantul Său întrupat pe pămînt.

Dumnezeu clipea des, parcă nervos și fără să știe ce să răspundă ; cursul ăsta de teologie nu era pentru simplitatea sa primitivă.

Fălcile lui, stăpînite de mînie, mestecau ca pe o gumă o vorbă arbitrară, dar concludentă :

— E nebun, e nebun.

Arhanghelul Mihail, auzind acest protest timid, își ridică sabia în urma pletosului filozof, care, prevăzător, o luase la fugă, dar nu reuși să scape fără să i se dea un picior în coccis (așa cum se obișnuiește...).

De cîtva timp, un tînăr surîzător se plimba prin fața tribunalului sacru, de parcă s-ar fi plimbat prin fața propriei sale case, absorbit de o amintire amuzantă.

Dumnezeu se enerva :

— Cine ești tu ?

Poetul (ridicînd din umeri) — Încă nu știu.

Dumnezeu (perplex) — Te joci cu mine?

Poetul — Dar tu cine ești?

Dumnezeu (logic) — Dumnezeu.

Poetul — Asta știu, știu.

Dumnezeu — ...

Poetul — Idealul turmei. Locul comun al idealului.

Din conglomeratul uman se înalță un murmur, ca o miasmă de putreziciune.

În fața lui Dumnezeu, toți oamenii discutau, fiecare văzîndu-l în alt fel, acuzîndu-i pe ceilalți de erezie. Se auzeau frînturi de idei.

— ...Eu nu fac parte din turma ta.. să ne lase-n pace, să ne lase-n pace... Trăiască materia... Roagă-te pentru noi... Șarlatani, pungași... în ceasul din... ajunge... Uff...

Nu se mai înțelegea nimc. Era obscuritatea auditivă absolută, mulțimea de glasuri acoperea zumzăitul muzical al îngerilor care mișunau cu dărzile în mîini (dacă e posibil așa ceva), gata să acționeze.

Murmurul se transformă în strigăte; strigătele deveniră un turn al lui Babel de raționamente neînțelese, dar vehemente, ce se învolburară într-un tumult de blasfemie, lovituri, zgîrieturi și gloata se mișcă în valuri cu vîrtejuri și bulboane de ulei în clocot.

Fu ultima picătură. Dumnezeu, mîhnit, nu reuși să-și stăpînească îngerii cuprinși de o sete justițiară de zile mari; conduși de Samson, se năpustiră la rîndul lor asupra nemernicei gloate orbite de mînie, care se prăbuși de pe meleagurile cerești pe pămînt, într-un șuvoi vijelios pentru a continua să se mănînce unii pe alții *per secula seculorum*, spre mai buna înțelegere a adevărurilor teologice și a împăcărilor frățești.

. . . .

Paradisul, în schimb, purificat de recenta murdărie, își redobîndi pacea.

Ghirlanda de îngerași își reîncepu corul, preafericiții căzură în contemplație, și, Dumnezeu, infinit de bun, fiindcă e infinit de fericit, îi iertă în sufletul său pe muritori pentru blasfemiile și violențele auzite, deoarece în ziua aceea nespus de paradisiacă se simțea și mai infinit de bun decît de obicei.

În pîrg

(Cucernicie)

O viaţă stranie. Un miracol. Cucernicia se revărsa din fiinţa indianului aşa cum din biblicele pietre izvorî apă la rugămintea divină a lui Moise.

Pampa era pe atunci un strigăt de luptă. Căpetenii crude, însetate de prădăciuni, încălcau hotarele. Triburi, neamuri, cete străbăteau deşertul în peregrinări fără ţintă, după jafuri. În vremea aceea, greu de definit, pe acele meleaguri întinse, o hoardă de vreo două sute de războinici, neînfrîntă şi iute în lupte, scăpînd întotdeauna din încăierări ca un peşte lunecos printre degete, gonea într-o sălbatică libertate, fără altă lege decît cea a căpeteniei, despotică personificare a îndemînării şi curajului. Ceată de hoţi, nu pierdeau nici o ocazie să jefuiască vreun bogătaş şi superarmăsarii lor, mai uşori ca fulgul, goneau asemeni castorului rănit ce-şi pierde în apă urma piruetelor şerpuitoare.

Căpetenia bătrînă muri. Viclenia, curajul şi suliţa lui nu lăsau însă golul de neînlocuit al marilor războinici. Fiul lui era o promisiune, căci deşi copil încă, îl întrecea pe temutul bătrîn în îndemînare şi cruzime de fiară din pampa.

Amthrarú (şoimul nălucă) reprezenta o veşnică ameninţare pentru cei ce avuseseră de-a face cu el. Duşmănit, purtînd pe umeri ura grea a atîtor oameni, fu slujit pentru imensitatea bogăţiilor lui şi adulat de teama răzbunării sale ce nu întîrzia niciodată. Egoist perfect, desconsiderînd orice altă putere decît cea cucerită prin sînge, trăia fericit, în dispreţul său pentru durerea altora.

Era aşa pentru că îl moştenise pe taică-su şi pentru că aşa fusese crescut. Iubea sau ucidea, după dispoziţia din ziua aceea.

24 septembrie — anul, nu ştiu care, de demult. Căpetenia, proaspăt numită, îşi chemă căpitanii la sfat. Voia să-şi pună în practică pornirile de tigru, şi pe cînd indienii, în cerc, aşteptau cuvîntul vreunui bătrîn sfetnic sau prezicător, însuşi Amthrarú apăru în mijlocul lor.

Vorbi năvalnic, ca un războinic, aţîţîndu-i pe toţi la o promiţătoare incursiune în ţinuturile creştineşti. El nu se luptase niciodată

cu albii cei vestiţi şi voia să treacă prin sabie vreun oraş al acelui duşman legendar, urît cu patimă pentru bogăţiile lui nesfîrşite.

Cînd sfîrşi, cu strigăte ascuţite îşi sili roibul favorit să se-nvîrtească în loc. Părea că vrea să-şi pecetluiască discursul ininteligibil cu copitele calului, ce se cabra mai iute şi mai sprintene decît un struţ întărîtat.

A doua zi, plecară în larmă de război, călcînd în picioare ogoarele, dînd foc lanurilor, pîngărind fete, jefuind bogăţii, semănînd moarte şi groază.

Furia sîngelui îi purtă departe. Caii erau obosiţi, călăreţii frînţi şi setea de luptă se stinsese.

— Stăpîne, zise unul din ceată, văd că se zăreşte albul caselor unui oraş creştin.

Amthrarú privi mînios strălucirea albicioasă ce dezvăluia o aşezare omenească mare.

— Haidem ! spuse. Caii noştri au nevoie de hrană, iar trupurile noastre de odihnă şi de femei. Unde sînt atîtea bogăţii sub soare, vom găsi tot ce ne trebuie.

Subliniind această cuvîntare, goarna îşi slobozi vitejeasca chemare ; braţele ridicară ca unul suliţele — tot atîţia sori. Şi-ntr-o clipă o mie de vîrfuri ascuţite se năpustiră înainte.

Casele se făceau tot mai mari, se distingeau uşile şi ferestrele. Sosiră. Amthrarú intră pe o stradă. Nu-i ieşi nimeni în cale. Doar femei şi copii se arătau după zăbrelele ferestrelor, îngroziţi de acea năvală a gloatei.

Se opriră în piaţă ; un palat strălucitor îşi sumeţea spre cer o îngrămădire de piatră.

Amthrarú descălecă de pe calul spumă de sudoare şi însîngerat de loviturile pintenilor, trăgînd să moară.

Războinicii erau tăcuţi. Ceva straniu, descumpănitor, clocotitor, le impunea un respect necunoscut.

Amthrarú făcu cîţiva paşi spre intrare, cercetă uşa masivă ghintuită şi simţind că aceea e intrarea principală, dădu o lovitură zdravănă cu coada suliţei.

Lovitura străbătu ogivele şi navele, rostogolindu-se ca un tunet îndepărtat.

Cele două laturi ale portalului se răsuciră în balamale şi în fîşia îngustă şi neagră ce se deschise iscoditoare, apăru un călugăr încovoiat de umilinţă.

Căpetenia îi vorbi ca unui sclav :

— Eu sînt Vuta-Am-Thrarú ; la auzul numelui meu, inimile laşilor sînt cuprinse de groază. Armata mea e neînvinsă, prăzile războinicilor mei, bogate ; cel ce nu se pleacă în

fața puterii mele, se frînge ; și dacă stăpînul tău nu va vrea să ne dea vinuri, mîncare, femei și daruri, ne vom scălda în sîngele lui, vom sorbi gemetele de pe buzele fecioarelor pîngărite și ne vom înveli cu flamurile lui.

Un surîs de bunătate lumină zbîrciturile obosite ale călugărului.

— Ascultă, îi spuse, și mînia ta să nu se abată asupra acestui nemernic stîrv, ce se închină doar durerii și se-ngrijește doar de sănătatea sufletului său. Eu sînt un om umil. Stăpînul meu a murit acum mulți ani. Nu-l pîngări amintirea ; urmează-mă mai degrabă și în pacea mănăstirească a amintirii pe care o evocă dragostea mea nesfîrșită, îți voi spune povestea sa.

Lui Amthrarú îi păru stranie această introducere. Îi plăceau poveștile cu care se desfăta adeseori în clipe de trîndăvie în casa părintească.

— Haide, îi spuse ; și dispăru prin crăpătura întunecată, în urma omului negru.

Pășea într-un nor ; valuri de tămîie îi pluteau în cap. Lumini și culori nedefinite rătăceau în umbra răcoroasă și densă. Imitîndu-și însoțitorul, băgă mîna într-o scoică de marmură din perete, și-o duse apoi umezită la

frunte și simți o ușurare în senzațiile imprecise pe care le încerca.

Umbre atîrnau în zdrențe, prin colțuri și din tavan. Ferestrele filtrau culori în șuvoaie, peste țesături roșii, violete, albastre, de purpură.

Deodată, totul vibră într-un sunet liniștitor. Un alt sunet i se alătură, păru că se stinge, căutîndu-și o tonalitate pînă ce se topi într-un acord ce umplu templul și se pierdu nesigur sub bolți.

Amthrarú se ridică în vîrful picioarelor. Niciodată, *el puelque*[1] nu-i dăduse o astfel de beție. Făcu cîțiva pași. Trecu prin raza de lumină ce se filtra printr-un vitraliu, și se simți ca trăind cristalizat într-un diamant. Se clătină. Simți un fior și căzu cu fața la pămînt în fața altarului din mijloc, unde Cristos își desfăcea brațele pe cruce, suferind și iubind.

Un glas molatec, cu rezonanțe necunoscute, se legăna nesigur între acorduri, tămîie și culori. Tot ceea ce percepea, fără să înțeleagă, se distila într-un murmur cristalin.

— A fost acum mulți ani... mulți ani. Într-o țară arsă de soare și de secetă, o poruncă dumnezeiască plămădi binele omenesc într-o mamă fecioară. O soartă grea... spuse dragoste

[1] Rachiu preparat prin fermentarea sucului obținut din frunzele de agavă.

într-un singur cuvînt măreț și purtă crucea Dumnezeului făcut om. Venise pentru a aduna în trupul său — deschis fără margini durerii — toate suferințele oamenilor, toate pedepsele, pentru a-i spăla astfel de păcate. Drept răsplată, oamenii îl răstigniră și-i scuipară obrazul sfînt.

Ascultă, căpetenie, păcatele tale sînt multe și mari greșelile tale ; dar toate pot fi spălate în sîngele lui Cristos, fiul lui Dumnezeu !

Amthrarú simți paharul între buze, văzu rubiniul lichidului și vinul mirositor alunecă pe gîtul însetat ; se evaporă într-o mireasmă tare, în cerul gurii, întocmai acordurilor ce se pierdeau sub bolțile prelungi.

Ajutat de călugăr, se întoarse la oamenii săi. O senzație stranie de ușurătate îl făcea luminos ; i se părea că dintr-o clipă într-alta va înflori.

Soarele era rece și aspru ca creta. Amthrarú încălecă pe un alt cal și, fără să-i ocolească pe ai săi, se îndreptă spre satul lui.

Războinicii simțiră înfrîngerea și îl urmară cu capetele plecate, îndurerați, de parcă și-ar fi înmormîntat gloria.

De o lună de zile armele cetei, aruncate prin colțuri, mucegăiau de lîncezeală. Strigătele de luptă amuțiseră. Pămîntul, cu lăncile înfipte

cu vîrful în sus, era un templu inutil închinat unui cult pierit.

Amthrarú era bolnav ; un rău ciudat îi rodea sufletul și aiura, spirit rătăcitor al întinselor lui pămînturi. Războinicii tăceau la trecerea sa ; se temeau de mînia lui sîngeroasă ce-ar fi putut izbucni în orice clipă.

Palid de-atîta stat în casă, cu cearcăne vineții umbrindu-i ochii, cu părul căzîndu-i neîngrijit, făcea pași nesiguri. Nu gîndea ; suferea și starea aceasta îl chinuia ca un jug pe care obișnuia să-l strivească în izbucniri brutale.

Atunci își lua lancea din cui și dobora primul cerb care-i ieșea în cale sau se năpustea asupra vreunui copac cu atîta îndîrjire, încît brațul nu mai putea smulge oțelul ce mușcase adînc din trunchi. Cînd se-ntîmpla astfel, se întindea ca un mort și rămînea așa la picioarele copacului, cu o jumătate de lance în mînă, pînă ce îl duceau la cortul lui.

Alteori alerga prin pădurea pustiită de uragan și urla împreună cu vîntul, îngrozind pe cel ce l-ar fi văzut, cu mîinile înfipte în păr, cu fața ridicată spre norii ce zburau ca niște enorme *poncho*-uri, smulși de vîntul furios și tîrîți de-a curmezișul cerului.

Amthrarú trecea prin cel mai groaznic chin : Îndoiala. Nu mai avea liniştea pe care i-o dădea egoismul său dinainte, dar nici nu se bucura de fericirea creştinilor fervenţi. Dezordinea clocotea în sufletul său, chinuitoare ca un prunc în pîntecele mamei gata să nască.

Şi-ntr-o zi se duse la herghelia sa şi înşeuă cel mai bun cal.

Nu îngădui nimănui să-l însoţească.

Galopă, străbătînd păşuni, crînguri, trecînd prin bălţi şi peste cîmpii. Lasoul cu bile îi asigura hrana şi bea apă din băltoace, ferindu-se să-şi privească chipul lipsit de vechea trufie.

Trecură trei zile fără ca el să se oprească din drum ; trei nopţi de veghe, fără să-i pese de nimic altceva decît de drumul pe care-l urma. Uneori o înfiorare îi scutura trupul : „Să-l ucidă pe omul cu sutană care îl vrăjise".

Oraşul căutat îşi arătă strălucirea alburie. Apucă de-a lungul străzii cunoscute, nu dînd năvală, ci la pas şi îngîndurat, pînă ajunse în piaţă. În faţa lui se înălţa aceeaşi biserică cu puzderia ei de muchii, ciopliturii şi turle îndreptate spre cer.

Amthrarú se simţi plin, sonor ca o cupolă şi cînd călugărul îi deschise poarta templului de

unde străbătea mirosul de tămîie, îi sărută umil crucea de pe piept.

Învăţă ce înseamnă patimile, ritualurile, beatitudinea.

Părintele Juan se străduia să-l convertească pe sălbatic şi socotea că întregul merit era al atotputerniciei Domnului care înfăptuia acest neînchipuit miracol cu indianul sîngeros, şi nu al cuvintelor sale.

Amthrarú simţi credinţa şi de atunci se conduse, asemeni magilor, după steaua luminoasă care îi arăta drumul mîntuirii. Voia să ispăşească pentru cruzimea sa din trecut şi, îmboldit ca de un pinten, într-o noapte se trezi, auzind un glas care-i spunea : „Te-ai bucurat întru tine ; acum ridică-te, suferă şi cunoaşte durerile celorlalţi".

Ascultă şi drumul deşertului îl văzu din nou, mereu mai împuţinat, fără arme, mergînd pe jos, ca un cerşetor.

Merse mult, foarte mult, pînă ajunse însetat, zdrenţăros, cu gura năclăită de rădăcini, bulbi şi ierburi.

În sat nu-l recunoscură. Amthrarú intră în cortul său ; luxul şi desfătarea îl mai aşteptau încă acolo. Oboseala, setea, foamea, amintiri lascive trezite din amorţeală îl încercară cu

stăruință ; auzi însă din nou glasul : „Te-ai bucurat întru tine ; acum suferă și cunoaște durerile celorlalți...“

Se duse la ceată, îl alese pe cel mai nenorocit dintre oamenii lui și purtîndu-l pe brațe cu umilință, îl culcă în propriul său pat, îl acoperi cu cele mai bogate cuverturi, îi dădu cele mai frumoase haine ale sale și îi puse în dreapta lancea lui cea lungă, de căpetenie, aceea care de-atîtea ori se zbătuse aplecată înainte, atîrnînd de umăr, strînsă de mîna lui puternică, în goana nebunească a armăsarului.

Era liber. Își azvîrli *chamal-ul* [1], ultimul lux, și urmînd firul invizibil al chemării sale de martir, străbătu pe jos cîmpii, pășuni, crînguri, lacuri și prundișuri, neobosit, în căutarea mîntuirii sufletului său păcătos, într-o ispășire dureroasă.

Așa umblă ; și deși cunoștea foarte bine deșertul, se pierdu în acea pampă întotdeauna la fel. În credința lui, i se părea că-și izbăvește sufletul pe măsură ce-și pierdea puterile.

Suferi de sete. Trupul i se împuțina, tot mai supt. Își ținea capul aplecat din pricina oboselii tot mai mari ; ochii în pămînt... Ceva îl surprinse... O urmă !... din instinct și obișnuință se luă după mersul șchiopătat al unui cal.

[1] Un fel de șorț purtat de indieni.

Animalul părea obosit, se împiedica adesea și omul ghici un alt însetat ca și el. Călărețul o fi rătăcind spre miazăzi, în căutarea apei și convertitul, fără să mai stea pe gînduri, se luă după urma clară, pentru el, ca mărturisirea unei dureri.

În curînd zări ceva ca un punct pe întinderea de nisip : animalul căzut.

Învins, mort, calul era singur. Amthrarú privi în jur. „Acolo“, își spuse și grăbi pasul pînă ce ajunse la un om întins cu fața la pămînt. Omul săpase o groapă, adîncă cît brațul și era înțepenit.

Amthrarú îi dădu ocol. Avea gura plină de mîlul pe care-l mestecase în disperarea de-a găsi un strop de apă. Îl ajută să scuipe, ca să poată vorbi ; avea însă limba țeapănă și bîigui abia înțeles :

— Apă, frate... acolo... rîul...

Amthrarú, uitînd de sine, o luă la goană Pămîntul era acoperit din loc în loc de tufișuri de bucsău și de un soi de trestie. Își rănea picioarele pînă la sînge.

Mergea fără să-și simtă trupul, purtat de instinct spre apa pe care o simțea aproape.

Ocolea buruienile cînd putea, alteori se împiedica tăindu-se în ascuțișul trestiilor.

Un geamăt răgușit îi scăpa printre buzele arse de uscăciune.

Ajunse la rîu ; răcoarea îi dădu puteri noi ; se băgă în apă, umplu căușul și se pregătea să bea, cînd avu o viziune.

Țăranul pe care îl întîlnise și-l văzuse întins pe pămînt avea chipul înconjurat de o aureolă, ca în icoanele sfinte, și era Cristos.

Atunci buzele lui se îndepărtară de viață, văzu doar imaginea divină și făcu cale-ntoarsă, gîfîind mai tare, căzînd în mărăcini. Își auzea răsuflarea ca pe ceva străin. Încet-încet, sunetul se transforma într-o melodie, îi aminti de acordurile orgii pe care o auzise prima oară cînd intrase în templu ; se simți, ca atunci, înstrăinat de sine în chip divin și începu să aiureze fără să piardă drumul, printre lumini, sunete și extaz, armonizate în geamătul său.

Ajunse la muribund, îngenunche și cînd îi dete să bea, avu impresia că primește sfînta împărtășanie. Omul își reveni.

— Dumnezeu să-ți răsplătească, prietene.

Amthrarú auzea :

„Locul tău va fi în rai."

Pleoapele îi cădeau. Omul se îndepărta. Amthrarú îl văzu pe Cristos înălțîndu-se spre ceruri.

O aripă îi atinse fruntea, era un *chimango* [1]. Amthrarú își veni în fire dintr-o dată, văzu moartea, simți ca o viermuială în pîntecele îngrozit.

Auzi însă un glas care murmura :

„Suferă și cunoaște durerile celorlalți".

Ridică pleoapele și făcu din ochii săi pomană.

[1] Pasăre de pradă.

Sfîntul Anton

(Castitate)

Într-o pustietate fără urmă de viaţă, un bordei prăbuşit sub greutatea singurătăţii.

Singura fiinţă vie care se arătă privirilor, un porc. În jurul parului de care e legat cu o frînghie, pămîntul, bătătorit de copitele care l-au bătucit, formează un cerc strălucitor. Înăuntrul cercului, ca o gaură într-o monedă, o băltoacă urît mirositoare.

O căldură arzătoare apasă în aer ; sub cenuşiul unui cer prevestitor de furtună, nori de plumb se tîrîie lenevos şi o pace liniştitoare cuprinde lumea.

Porcul, neliniştit, se plimbă înăuntrul cercului pînă ce oboseala îl aruncă în mocirla unde pîntecele lui, plin de pofte murdare, se zguduie în tresăltări de rîs satisfăcut.

Rîgîie de mulţumire, şi rîtul lui capătă mobilitatea unui ochi.

În bordei, pe o laviţă acoperită cu zdrenţe, un om doarme un somn chinuit.

Cu simţurile lui aţipite, percepe viaţa din afară. Ştie că visează, fără ca voinţa să-l poată smulge din lumea halucinantă care îl copleşeşte.

Picături mari de sudoare i se preling pe trup, gîdilîndu-l în mod neplăcut. Din cînd în cînd, se scarpină apăsat şi pe piele i se ivesc lungi urme roşii.

Ţolul aspru pe care îşi chinuie trupul îi irită pielea.

Muştele zboară în jur, pentru ca apoi să i se aşeze şi să i se plimbe pe faţă în linii frînte şi uşoare, cu o moliciune care exasperează epiderma ; cînd o strîmbătură reflexă le sperie, îşi reiau zborul cu un bîzîit alunecos — un nou chin.

Într-un colţ al încăperii, cele două pietre cu care sihastrul îşi macină grîul, s-au acoperit cu broboane, prevestind furtuna.

Călugărul urmăreşte imagini lascive în inconştienţa letargiei şi retrăieşte întocmai un episod din tinereţe.

Visul îi poartă amintirile, una după alta, succesiv, şi momentul care urma să-i hotărască viaţa pe drumul sihăstriei îi stăruie în

trup cu toată intensitatea, atît de plăcută, a contactului femeiesc.

Pe atunci trăia împreună cu părinții.

Dimineți luminoase umpleau de pace grădina înmiresmată, în verdeața căreia își răcorea tălpile, veșnic arse de aceeași febră.

El era un băiat tăcut și neprietenos, ce-și petrecea vremea în meditații, însingurat, cuprins de febra absorbitoare pe care-o simțea clocotindu-i în trup.

Ea îi pătrunse în suflet cu mîngîierea proaspătă a frumuseții de-abia trecută de pragul primelor semne ale pubertății.

Aceeași tiranie a dorinței născînde îi uni în pasiunea care avea să-i subjuge. Curînd căutară singurătatea și cîmpia fu mică pentru ceea ce voiau de la viață. A treia zi, pe cînd stăteau de vorbă la umbra unui copac frunzos, care-și lăsa să cadă, din cînd în cînd, florile asupra lor, o pornire irezistibilă îi dădu curaj, și strîngînd-o puternic, cu brațe lacome la piept, pecetlui cu buzele lui două buze umede, alunecoase.

Enormă nebunie care distruge viața.

Îi fu teamă de el însuși ; rămase paralizat în fața tulburătoarei dorinți și uimit de acea forță necunoscută, cu ochii goliți de priviri,

ascultîndu-și atent zvîcnirile înăbușitoare din piept.

După această întîmplare, de care nu-și vorbiră, fură la fel ca înainte, dar mai strîns uniți.

Într-o noapte, somnul fugea de îndrăgostiți, ca o arătare de neatins. Auzi scîrțîitul ușii.

Starea sa îl făcu să întrevadă sumedenie de nebunii, dar nicidecum asta.

Suzana, goală, era în pragul ușii.

Toate zvîcnirile sîngelui i se îngrămădiră în tîmple ; o durere îi încrîncenă trupul și văzu ca prin ceață, imaterială, apariția neașteptată care se îndrepta cu grijă spre el.

Se abținu să nu strige și se temu că venele îi vor plesni de atîta viață.

Sprijinit de perete, îngrozit de exaltarea pe care-o simțea cum crește în el, o văzu apropiindu-se, bîjbîind cu mîinile întinse, ca într-o dorință oarbă.

Suzana se lovi de pat, și amîndoi avură sentimentul unui fapt împlinit.

Se temea de ea ca de jar și totuși simți cum se strecoară sub așternut ; căldura pielii ei îl crispă ca un singur nerv.... apoi atingerea de trupul ei, căldura parfumată a gurii.

Se rostogoliră unul peste altul. Brațele viguroase înconjuraseră mijlocul mlădios ; înainte

de-a apuca însă s-o mîngîie, un spasm de neînchipuit îl prăbuşi în gol. Capul îi zvîcni de clocotul nestăpînit al sîngelui. Fu prada unor tresăriri bruşte, se răsuci scurt, într-o parte şi-n alta, asemeni cadavrelor pe tabla încinsă a crematoriului.

Realitatea halucinaţiei l-a trezit pe ascet; ştie ce chin îl aşteaptă şi întreaga sa voinţă se concentrează pentru a izgoni imaginea desfrîului ce îl fărîmiţează în ghearele lui.

Cu biciul în mînă, gata să înceapă flagelarea, fuge afară, tîrît de o nevoie mistuitoare de mişcare.

Prima lovitură i-a căzut pe coaste ; plumbii cu care se termină fiecare curea, ca o stranie coroană pe un cap bolnav, au plîns în aer şi biciul cu mai multe curele şi-a pus pecetea de puncte roşii înconjurate de urme vineţii.

Şi atunci începe demenţa.

Braţul îşi îndoieşte puterea, plumbii cad peste spate ca o grindină grea ce răsună surd în pieptul descărnat. Ochii s-au dilatat înăspriţi de durere. O beţie sadică izvorăşte din trupul însîngerat, într-un crescendo înspăimîntător.

Penitentul rîde, suspină, geme, pradă unei plăceri confuze în care se amestecă durerea de nedescris şi delirul.

Biciul îşi accelerează viteza şi picăturile de sînge se împrăştie pulverizate.

În cele din urmă, braţele paralizate de cîrcei, refuză să se mai mişte şi sfîntul cade cu faţa la pămînt, ca un snop de nervi răsuciţi.

Mîinile ar vrea să strîngă pămîntul moale în care i se înfig degetele. Nisipul îi scrîşneşte între dinţii care-i clănţăne şi o ultimă convulsie îl încovoaie peste lume ca peste o femeie.

Şi în tăcere, groaznic, miracolul se înfăptuieşte.

Stropi grei cad din timp în timp, biciuind cu furie pămîntul. Nori de praf se ridică în explozii zgomotoase... după cîteva clipe, o îmbrăţişare tulbure amestecă cer şi pămînt.

Porcul, cu burta-n sus, primeşte fericit şuvoiul ce răpăie pe pîntecele lui cu pielea întinsă, transparentă şi moale la atingerea apei, ca o bucă de îngeraş.

Cele patru labe, scurte şi subţiri, în jurul pîntecelui mare par podoabe ridicole şi inutile.

Gura deschisă, întocmai unei crăpături într-o provă conică de carne, rîde fericită.

Ceva mai încolo, Sfîntul Anton, prăbuşit pe pămînt, ca o sperietoare de păsări mişcată de vînt, este şi el sclavul mulţumirii trupeşti.

Diavolul a fost gonit din pieptul lui şi Dumnezeu i-a dăruit pacea la care aspiră martirii.

Cuprins

POVEŞTI DE MOARTE ŞI DE SÎNGE

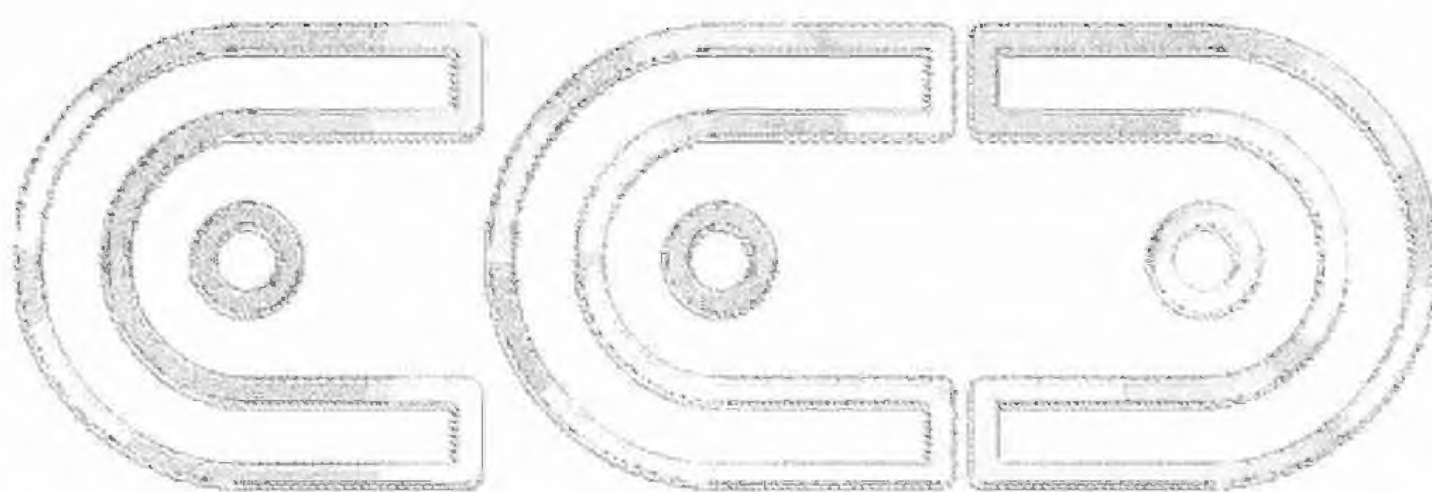
AVENTURI GROTEŞTI

TRILOGIE CREŞTINĂ

Întreprinderea Poligrafică „Informaţia"
Coli tip: 4,75. Comanda 74

Scanare și prelucrare digitală

de

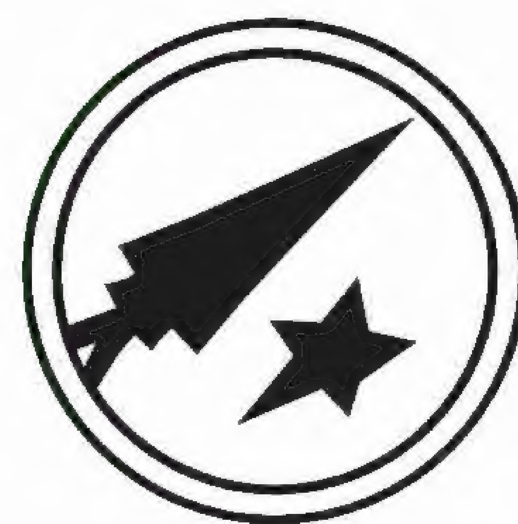

Anonim

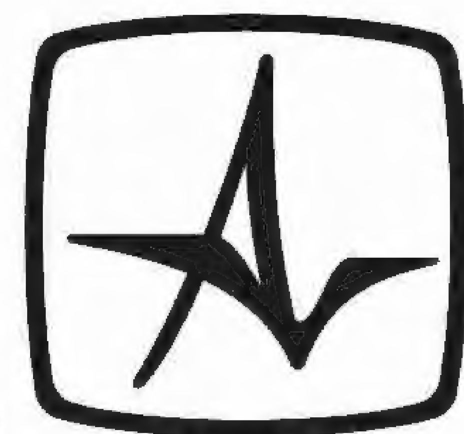
și

CAT Graur

Antwerpen

2024

